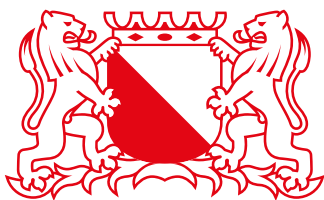

Visie voor de bossen
en weilanden van
Natuurgebied Zuilen
en omgeving

Natuurgebied Zuilen

Visie, september 2022

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl

Colofon

Wethouder en portefeuillehouder

Linda Voortman, Groen

Projectgroep

Saskia van Meerkerk, Maatschappelijke ontwikkeling - Sport

Mark Ouendag, Maatschappelijke ontwikkeling - Sport

Michel Winkelman, Ruimte – Economische zaken

Floris Brekelmans, Ruimte – Groen en natuur

Mieke Span, Ruimte – Groen en Recreatie

Fred van Eeden, Ruimte - Stedenbouw

Hessel Rasch, Ruimte - Stedenbouw

Cees Rampart, Ruimte - Erfgoed

Edsard Kylstra, Ruimte - Erfgoed

Eelco Borghols, Ruimte - Mobiliteit

Jantien van den Heuvel, Ruimte - Omgevingsrecht

Bettina Leiss, Stadsingenieurs

Marissa van Leur, Ruimte - Managementondersteuning

Simone Ketelaars, Communicatie

Peter van Sterkenburg, Projectmanagementbureau

Opdrachtgever

Janny Straatsma, Ontwikkelorganisatie Ruimte

Samenwerking

Opgesteld in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel

Erfgoed en Provincie Utrecht.

Grafische realisatie

OntwerpStudioRuimte

Bestuurlijke besluitvorming

27 september 2022: College van B&W vrijgave voor inspraak

14 oktober 2022 t/m 25 november 2022: inspraakperiode

Status

Concept

Versiedatum

14 September 2022

Inhoudsopgave

1. Opgave	4	6. Ingrepen	38
1.1 Doel	4	6.1 Herstel en vergroten zichtbaarheid erfgoed	38
1.2 Aanleiding	4	6.2 Nieuwe natuur en water	41
1.3 Projectgebied	4	6.3 Inpassen natuurinclusieve landbouw	43
1.4 Status en betrokken partijen	5	6.4 Recreatie	44
1.5 Stappen participatie	5	6.5 Stimuleren van sporten en bewegen in de openbare ruimte	47
		6.6 Verbeteren bereikbaarheid voor langzaam verkeer	49
2. Van historie tot heden	7	7. Op weg naar uitvoering	52
2.1 Een rijke historie	7	7.1 Financiën	52
2.2 Een gebied met potentie	12	7.2 Utrecht maken we samen	52
2.3 Actuele ontwikkelingen	18	7.3 Juridisch-planologische regelingen	52
		7.4 Planning	52
3. Bestaand beleid	19	8. Gebruikte bronnen	53
3.1 Omgevingsvisie Utrecht	19	8.1 Documenten	53
3.2 Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040	19	8.2 Webpagina's	53
3.3 Groenstructuurplan en Bomenbeleid	20	8.3 Illustraties	53
3.4 Juridisch kader	21		
4. Onze ambitie	24		
5. Uitgangspunten	26		
5.1 Landschap	26		
5.2 Cultuurhistorie	28		
5.3 Natuur	29		
5.4 Natuurinclusieve landbouw	29		
5.5 Water	30		
5.6 Recreatie	31		
5.7 Sporten en bewegen	32		
5.8 Gebruik en rust	32		
5.9 Toegankelijk en bereikbaar	33		
5.10 Horeca	35		
5.11 Evenementen	35		
5.12 Ontwikkelingsproces	36		

1. Opgave

1.1 Doel

Utrecht is populair. Het is een gewilde plek om te wonen, te werken, te studeren en te bezoeken. In 2040 verwelkomen we naar verwachting de 450.000ste bewoner in onze stad.

Voorwaarde voor deze groei is de aanwezigheid van bereikbare openbare groengebieden. Waar de natuur floreert en Utrechters ontspannen en recreëren. De groenblauwe verbindingen die stad en land verbinden en de groene scheggen spelen hierin een cruciale rol. Een scheg is een aaneengesloten groengebied dat vanuit het buitengebied diep de stad insteekt. De Vechtscheg is één van die groene scheggen. Hier liggen kansen voor de ontwikkeling van meer natuur, het vergroten van de biodiversiteit en ruimte om te verblijven en te wandelen. Daar willen we samen met bewoners vorm aan geven.

Het Natuurgebied Zuilen is een belangrijk onderdeel van de Vechtscheg. Wij willen hier een groot groen gebied van maken met veel natuur, ruimte om te wandelen, te sporten en de cultuurgeschiedenis te ervaren. Het gebied wordt een ruim veertig hectare grote schakel tussen de stad en het landschap aan de noordwestzijde van Utrecht.

Deze visie voor Natuurgebied Zuilen heeft twee doelen:

- Het formuleren van een toekomstbeeld voor het gebied;
- Het scheppen van kaders voor de ontwikkeling, het beheer en het gebruik van het gebied, met een goede balans tussen natuur, recreatie, sporten, erfgoed, cultuur, gezondheid en natuurinclusieve landbouw.

1.2 Aanleiding

Waarom stellen we juist nú een visie op? Daarvoor zijn twee aanleidingen:

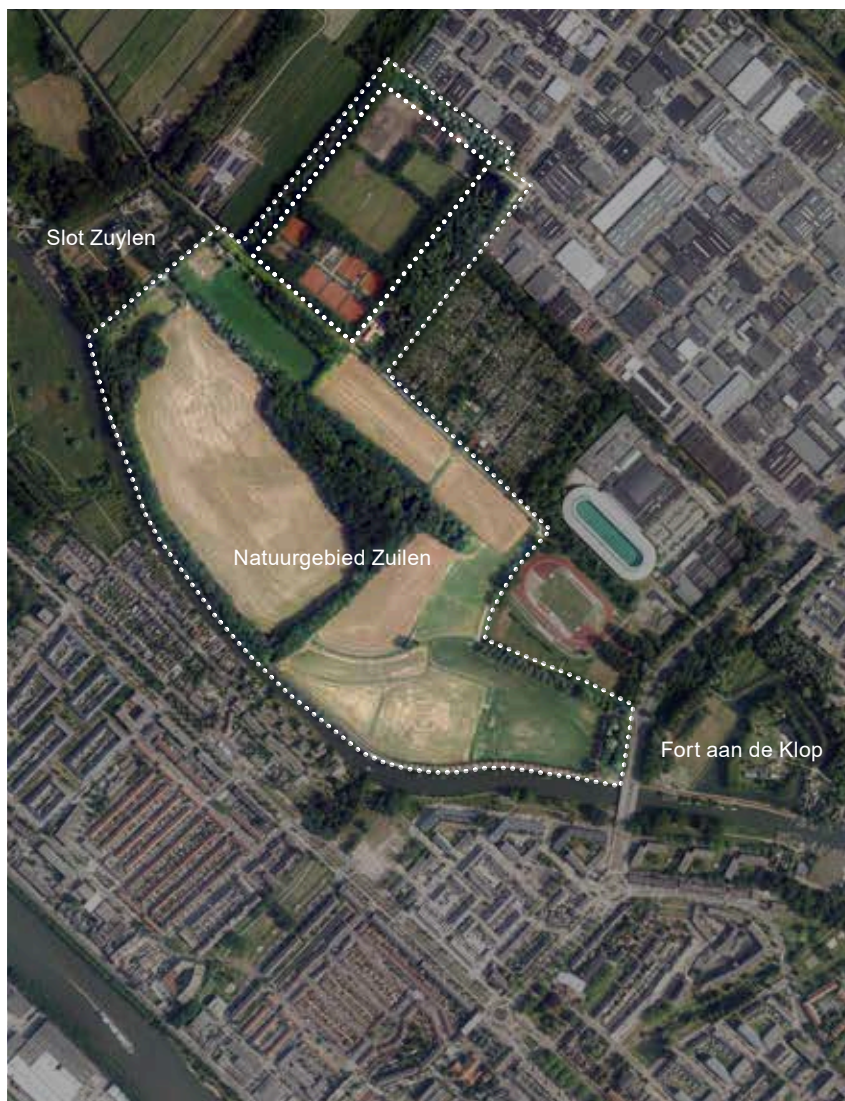
- In de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU 2040) is als opgave opgenomen om het gebied Oud Zuilen in te richten als toegankelijk landschapspark met een programma voor groen (natuur), sport en recreatie. Daarvoor is eerst een ruimtelijk-programmatische visie op dat gebied nodig.
- Voor het gebied is een nieuw beheerplan noodzakelijk vanwege de essentaksterfte en de wens om vorm te geven aan meer natuurlijk beheer. Dit vraagt eerst een visie op de gewenste inrichting en gebruik.

In het coalitieakkoord Utrecht 2022 – 2026 “Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat” is de ambitie opgenomen om Natuurgebied Zuilen als één van de parken toe te voegen aan de stad.

1.3 Projectgebied

Het gebied ligt tussen de Vecht in het zuidwesten, Slot Zuylen in het noordwesten, de 2e Polderweg in het noordoosten en de atletiekbaan Overvecht en de Franciscusdreef in het oosten. Enkele aangrenzende bosstroken langs het sportpark maken ook deel uit van dit gebied. Slot Zuylen zelf ligt in gemeente Stichtse Vecht. Ook Fort aan de Klop ligt net buiten het gebied. De gemeente is grondeigenaar van het gebied. Deze visie is primair gericht op de gewenste kwaliteit binnen dit gebied. Maar we kijken ook over de grenzen heen: het gebied is immers onderdeel van de Vechtscheg. Ook de verhouding met de direct omliggende gebieden komt aan de orde, evenals de bereikbaarheid van het toekomstige gebied.

Afbeelding: plangrens
natuurgebied Zuilen

1.4 Status en betrokken partijen

Na vaststelling door de gemeenteraad vormt deze visie op het Natuurgebied Zuilen een integraal onderdeel van de Utrechtse Omgevingsvisie. Het is daarmee uitgangspunt voor het opstellen van gedetailleerde inrichtings- en beheerplannen. Bij zowel het opstellen als de uitwerking van de visie zijn en worden externe partijen betrokken. Dat zijn deels andere overheden, zoals de provincie Utrecht, de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE), de waterschappen AGV en HDSR en de buurgemeente Stichtse Vecht. Ook betrokken zijn private partijen, zoals de pachter van de agrarische grond, de omwonenden, gebruikers van het gebied en van de omliggende voorzieningen en diverse belangenorganisaties.

1.5 Stappen participatie

Wij nodigen inwoners en andere betrokkenen uit om mee te denken over de inrichting van het gebied en wat er over een paar jaar allemaal te doen en te zien is.

De participatie over de visie gaat als volgt:

Bij het opstellen en afronden van de visie zijn wij in overleg gegaan met de direct betrokken partijen tijdens één op één gesprekken. Op 23 februari 2022 is er een algemene onlinebijeenkomst voor bewoners en andere geïnteresseerden gehouden over de uitgangspunten van de visie. Op basis van de uitkomsten uit de gesprekken en de algemene bijeenkomst is de visie afgerond.

Onderwerpen die specifiek zijn opgenomen in de visie naar aanleiding van de reacties van bewoners zijn onder meer:

- Aanpassingen Vechtdijk betrekken bij de uitwerking van de visie;
- Onderzoek naar alternatieve locatie voor paardenwei;
- Geen (muziek) festivals in het gebied;
- Het gebied is niet toegankelijk tussen zonsondergang en zonsopgang;
- Geen verlichting langs de paden in het gebied;
- Bij het toevoegen van wandelpaden houden we expliciet rekening met de omliggende woningen, natuur en rust in het gebied.

Vervolgens wordt iedereen in de gelegenheid gesteld om te reageren op de plannen tijdens een inspraakperiode over de visie. Tijdens deze inspraakperiode organiseren wij informatiebijeenkomsten.

De visie, met eventuele aanpassingen naar aanleiding van de inspraak, wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. Het verslag van de bijeenkomst van 23 februari 2022 en het verslag van de inspraak worden ook aan de gemeenteraad gestuurd.

Bij de uitwerking van de visie nodigen we de eerdergenoemde partijen opnieuw uit om in gesprek te gaan over de concrete inrichting, het gebruik en beheer van het gebied. Hierbij betrekken wij de doelgroepen zo breed mogelijk. Wij maken gebruik van zowel online kanalen (zoals Denk Mee) als offline middelen zoals wijkberichten. Zo blijven we samenwerken aan de (door) ontwikkeling van het gebied voor divers gebruik, met natuur, ruimte om te wandelen, te sporten en om de cultuurgeschiedenis te ervaren.

Het participatieplan voor deze uitwerking van de visie stellen wij samen met bewoners en belangenorganisaties op.

Afbeelding:
Nabijheid Fort a/d Klop
en Slot Zuilen

2. Van historie tot heden

Afbeelding: zicht over de Vecht naar het noorden, met Oud Zuilen rechts achter de bomen, ±1750

Afbeelding: zicht over de Vecht richting Dom, met Oud Zuilen links achter de bomen, ±1800 oorspronkelijke verkaveling, met links het Slot en rechtsboven locatie latere Fort, ±1700

2.1 Een rijke historie

De Vecht is een belangrijke landschappelijke drager van het landschap ten noordwesten van Utrecht. In een eeuwenlang proces heeft de rivier het omringende landschap gevormd, met als resultaat een gevarieerd geheel van stroomruggen en overstromingsvlaktes. Vroeger een uitgestrekt veen- en moerasgebied; nu ontgonnen, gecultiveerd en bewoond. In het gebied zijn in die ontstaans-geschiedenis drie tijdlagen te herkennen:

- het oorspronkelijke agrarisch gebruik (vanaf de 12e eeuw)
- de periode van landgoederen en luthoven (vanaf de 17e eeuw)
- de Nieuwe Hollandse Waterlinie, als verdedigingslinie (vanaf de 19e eeuw).

In de stapeling van deze lagen schuilt grotendeels de kwaliteit van het gebied.

Vanaf de 12e eeuw is het vruchtbare land langs de oevers van de Vecht ontgonnen. Het agrarisch gebruik bepaalde de inrichting van het land en bijbehorende beplanting.

Van deze oudste tijdlaag zijn waarschijnlijk nog archeologische waarden aanwezig in de bodem. Bijvoorbeeld van boerderijen en steenbakkerijen die hier nu niet langer langs de Vecht aanwezig zijn.

In de 17e eeuw groeiden de boerderijen soms uit tot buitenplaatsen en luthoven. Landbouw was niet overal meer de hoofdfunctie. Uitzicht en recreatief gebruik werden bepalend voor de inrichting en beplanting. Slot Zuylen met zijn bijbehorende tuin, weilanden en bospercelen is hier een voorbeeld van. Belle van Zuylen, de 18e -eeuwse schrijfster en componiste, werd op dit slot geboren en groeide er op. De onregelmatige blokverkaveling, die nu nog aanwezig is in het gebied, stamt uit de 17e eeuw.

Begin 19e eeuw besloot Koning Willem I dat Utrecht binnen de bescherming van een Waterlinie moest liggen.

Door het land tijdelijk onder water te zetten ontstond voor de vijand een onoverzichtelijke en verraderlijke oversteek. Hij kon immers niet weten waar sloten en diepere plekken waren, waarin hij met paarden en kanonnen en al kon vastlopen of verdrinken. Bij de Waterlinie hoorden ook forten.

Eén daarvan is Fort aan de Klop, dat langs de Vecht staat en direct grenst aan het projectgebied. De forten moesten een vrij schootsveld hebben. Bebouwen en beplanten binnen een bepaalde afstand van een fortificatie was daarom wettelijk gereguleerd (1853). Een groot deel van het gebied valt binnen dit vrije schootsveld van Fort aan de Klop. Dit is de hoofdreden waarom dit gebied zich onttrokken heeft aan stedelijke ontwikkeling en altijd onbebouwd is gebleven.

Het volgende verdedigingswerk van de waterlinie in westelijke richting is het Werk bij Maarsseveen.

Voor de twee laatste tijdlagen zijn bepalend in het plangebied voor de aanwezige cultuurhistorische waarden:

- Het parklandschap behorend bij Slot Zuylen als onderdeel van het rijksmonument.
- Het landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (Werelderfgoed) met daarin de verboden kringen van het Fort aan de Klop.

Afbeelding links:
oorspronkelijke
verkaveling, met links
het Slot en rechtsboven
locatie latere Fort, ±1700

Afbeelding rechts: Belle
van Zuylen [1740-1805]

Afbeelding: Luchtfoto
Landschap

Rond 1969 is dwars door de schootsvelden de Franciscusdreef inclusief brug over de Vecht met op- en afritten aangelegd. Daarmee is de fysieke en visuele samenhang tussen het gebied en Fort aan de Klop verloren gegaan.

In 2021 kreeg de Nieuwe Hollandse Waterlinie de status van UNESCO werelderfgoed. Het gebied valt zowel binnen het werelderfgoed als het militair erfgoed in de provinciale cultuurhistorische hoofdstructuur. Eventuele ingrepen mogen de universele waarden die zijn aangenomen door UNESCO niet aantasten en moeten de beleving en de samenhang waar mogelijk herstellen en versterken. Deze waarden of 'Outstanding Universal Values' betreffen het strategisch landschap, het stelsel van militaire werken en een watermanagement-systeem en vormen de basis voor de UNESCO-aanwijzing van de Waterlinies.

Afbeelding links:
Oud Zuilen als meest noordwestelijk nieuw groengebied in de Schaalsprong Groen Oud Zuilen in de Vechtscheg

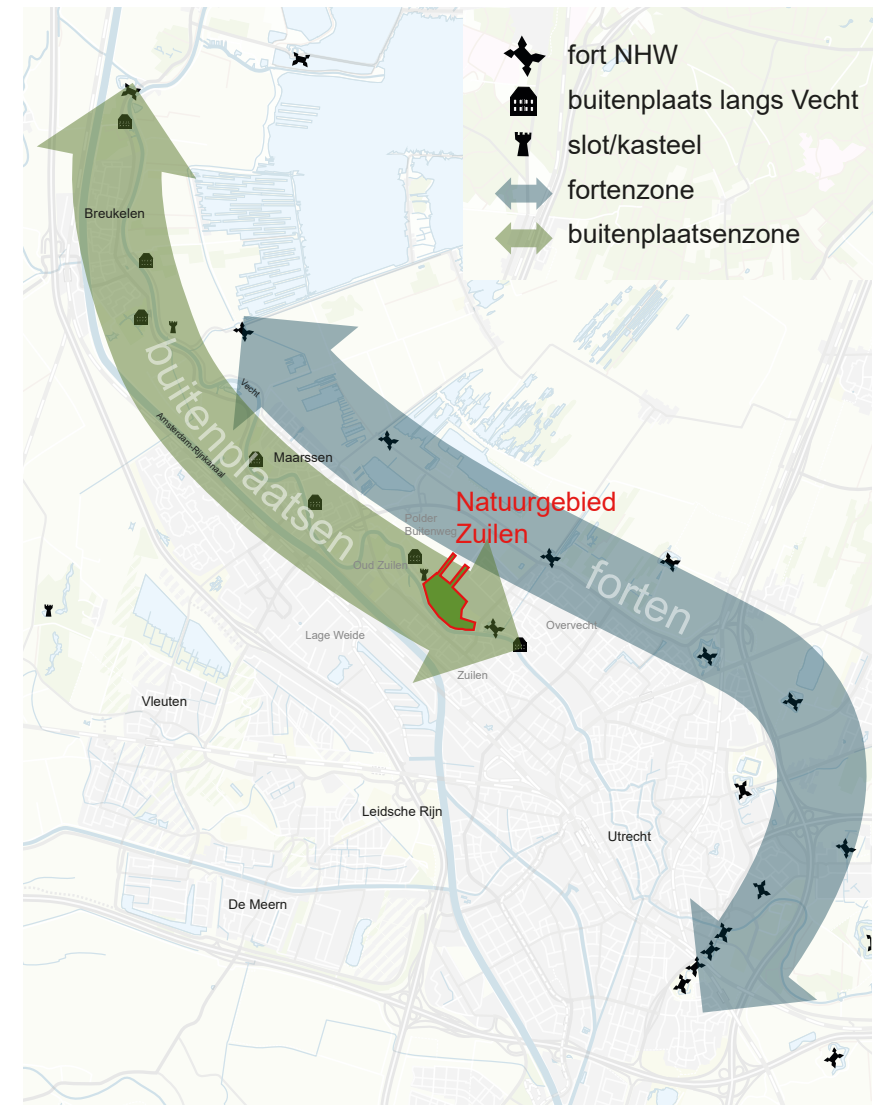
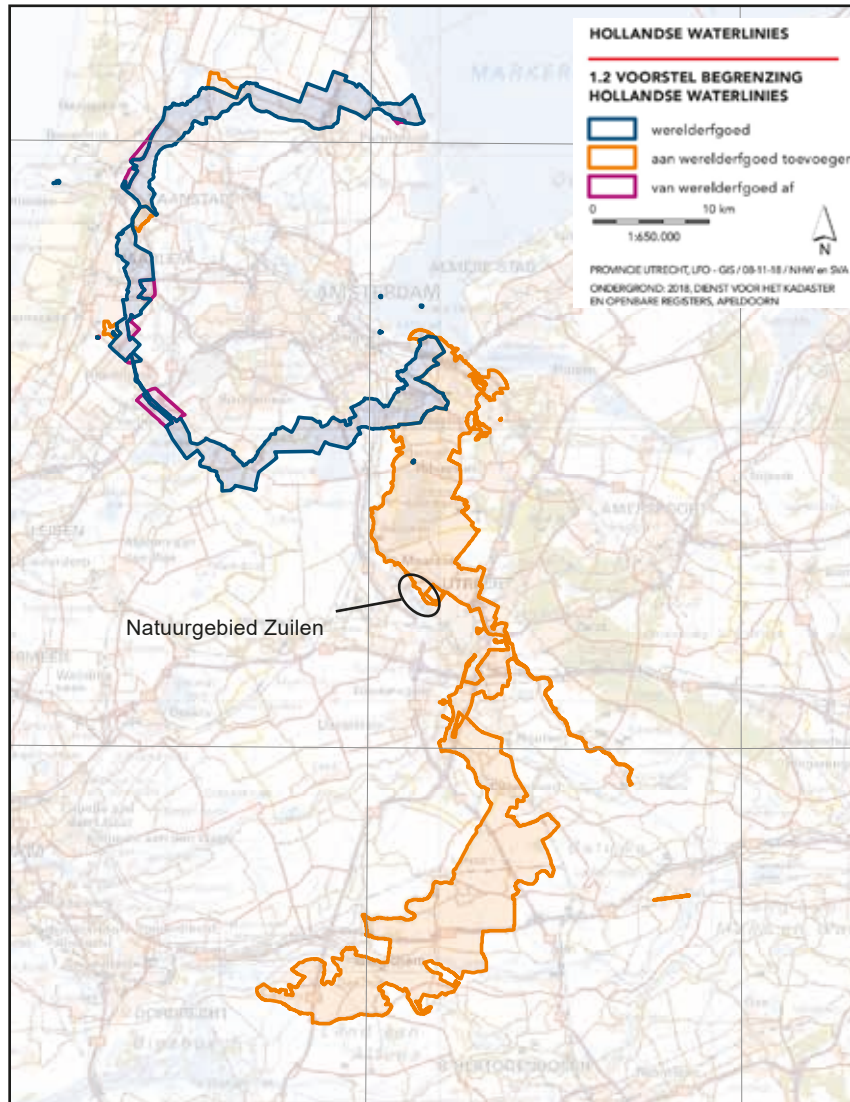

Afbeelding rechts:
Oud Zuilen in de Vechtscheg

Afbeelding links: Stelling van Amsterdam [in blauw] en Hollandse Waterlinie [in oranje]

Afbeelding rechts: Landgoederen langs de Vecht [in groen] en Forten in de Waterlinie [in blauw]

Afbeelding:
Natuurgebied Zuilen,
opgespannen tussen
Slot Zuilen en Fort Aan
de Klop

Afbeelding:
Werelderfgoed en
Rijksmonument Fort Aan
de Klop

Afbeelding:
de Grote Akker op het
landgoed bij Slot Zuylen

2.2 Een gebied met potentie

Landschap

Het landschap vormt een basis voor de verstedelijking van de stad. De gemeente Utrecht geeft invulling aan gezond stedelijk leven in haar stedelijke en landschappelijke kwaliteiten en zet ontwikkelingen in gang om deze te versterken en te vergroten.

Aan de noordwestzijde van de stad is de Vechtscheg in ontwikkeling. De Vechtscheg verbindt de stad met het buitengebied. Een scheg is een aaneengesloten groengebied dat vanuit het buitengebied diep de stad insteekt. Daarmee krijgt het stedelijk gebied een steviger verbinding met de waardevolle natuur- en cultuurhistorische gebieden om de stad. In het geval van de Vechtscheg met de Nieuwe Hollandse Waterlinie, de buitenplaatsen langs de Vecht en het Utrechtse plassen- en veenweidegebied. Het Natuurgebied Zuilen is een belangrijke schakel in deze Vechtscheg.

De Vechtscheg begint als een bescheiden en smal lint in de stad, maar wint vanaf het Vechtzoompark geleidelijk aan breedte en natuurwaarde. Langs dit lint zien we dicht bij de stad de stadsparken zoals het Vechtzoompark en verder naar buiten het Natuurgebied Zuilen als overgang naar het landschap. Het is op die manier ook een geleidelijke overgang van de drukte in de stad naar de meer rustige beleving van het gebied en landschap. Natuurgebied Zuilen is het landschappelijke deel van de Vechtscheg aan de oostoever van de Vecht. Het afwisselende Vechtlandschap bestaat uit landgoederen, parkbossen, uitgestrekte weilanden met vele slootjes en natuurlijk de Vecht.

De Vecht is een van de kwaliteiten in het gebied. Zowel voor mens, plant als dier. Het zicht over het water en de bootjes is voor de recreant uniek voor de beleving. Voor de natuur is de Vecht een belangrijke verbinding de stad in en uit.

In het noordwesten van het gebied liggen een klein bebost gebied en de iets hoger gelegen voormalige grote akker dat historisch onderdeel uitmaakt van Slot Zuylen. Daaromheen liggen de lager gelegen, nattere weilanden. Het gebogen slotenpatroon in het zuidoosten van het gebied kan duiden op een oude meander van de Vecht. Dit alles ligt binnen de Utrechtse Ring, op minder dan een kwartier fietsen van de binnenstad.

Cultuurhistorie

Bij Natuurgebied Zuilen ontmoeten twee cultuurhistorische waarden elkaar: het rijksmonument Slot Zuylen en de Nieuwe Hollandse Waterlinie met daarin Fort aan de Klop. De aanleg van bos en open weilanden in het noordwestelijke deel hoort bij het rijksmonument Slot Zuylen. De tuinaanleg direct rondom het Slot heeft een formele opzet: Een rechthoekig terrein, omgeven door grachten, singels en lanen. De primaire zichtas, momenteel enigszins dichtgegroeid, loopt over weilanden richting de Domtoren. Een andere zichtas loopt vanaf het poortgebouw over de weilanden met twee molens. Het open landschap in het noordoosten (Polder Buitenweg) en de Klopdiijk in het noorden horen als voormalig schootsveld en verdedigingslinie bij Fort aan de Klop, onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De 2e Polderweg was de oude hoofdweerstandslijn. De Nieuwe Hollandse Waterlinie is, als uitbreiding op de Stelling van Amsterdam, toegevoegd aan de UNESCO Werelderfgoedlijst. Zowel het Slot als het Fort liggen net buiten het gebied maar zijn samen met de tuinen en de grote akker van oudsher een functionele en ruimtelijke eenheid. De ontwikkeling van het gebied is daarom niet los te zien van het Slot en het Fort. De fysieke aanpassingen in het kader van deze visie beperken zich tot het gebied en de directe verbindingen.

Natuur

Natuurgebied Zuilen herbergt diverse natuurwaarden en heeft een grote potentie en opgave voor meer natuur. De bossen en een deel van de graslanden maken deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Een ander deel van het gebied is aangewezen als Groene Contour; dit zijn gronden die als doel hebben bij te dragen aan uitbreiding en versterking van het NNN. De combinatie van oud bos, wei- en hooilanden en de ligging aan de Vecht maakt het gebied voor biodiversiteit bijzonder. Het gebied heeft de potentie zich verder te ontwikkelen tot een kleurrijk, biodivers en gevarieerd omgeving. Voor de graslanden ligt hier een opgave om deze naar natuur om te vormen en de biodiversiteit te vergroten. Het aanwezige eiken-beukenbos is al redelijk goed ontwikkeld. Dit bos heeft het NNN beheertype 'Park en stinzenbos', een type dat nauw verweven is met landgoederen en ligging op de kleigronden langs rivieren. Dieren die hier leven zijn de bosuil, eekhoorn en verschillende vleermuissoorten. Bijzonder is de hoeveelheid stinzenplanten en de aanwezigheid van de grote keverorchis. Areaaluitbreiding (aanplant) en goed beheer kunnen deze waarde nog vergroten. Belangrijk is duurzame ontwikkeling van het bomenbestand, met nadrukkelijke aandacht voor de struiklaag en voldoende dood hout.

De gras- en weilanden zijn in agrarisch gebruik en worden daarvoor bemest. De voornaamste natuurwaarden op deze weilanden zijn broedende kieviten, rustende en foeragerende ooievaars en hazen. Door de bemesting en het maaibeheer zijn de graslanden echter monotoon, groeien er nagenoeg geen kruiden en is de biodiversiteit beperkt. De graslanden langs de noordrand en het centrale veld tussen de bomen zijn onderdeel van het NNN en Groene Contour. Hier ligt een opgave om natuur te ontwikkelen.

Afbeelding links:
Natuurnetwerk
Nederland [NNN]

Afbeelding rechts:
Gronden in agrarisch
gebruik

Afbeelding:
Slot Zuylen in
vogelvlucht

Afbeelding:
Amateurtuinders-
vereniging Ons Genot

Agrarisch natuurbeheer

Verschillende vormen van agrarisch natuurbeheer kunnen bijdragen aan de kwaliteit van het gebied. Het huidige gebruik geeft door bemesting, stikstofuitstoot en intensief maaibeheer onvoldoende invulling aan de doelstellingen van het NNN en Groene Contour. Aangepast beheer, ander grondgebruik en inrichting zijn nodig om de biodiversiteit te herstellen. Dan ontstaat een rijk en levendig gebied met een grotere rijkdom aan planten en dieren. Daarom is de gemeente met de pachter sinds twee jaar bezig om stap voor stap een natuurvriendelijker beheer in te voeren.

Water

Het huidige watersysteem is niet ideaal: Veel sloten zijn beperkt qua breedte en diepte, diverse duikers liggen te diep en/of hebben een te kleine diameter. Dit belemmert de doorstroming, de waterkwaliteit en een goede waterhuishouding. Daarnaast is de grondwaterstand relatief hoog voor de agrarische percelen. De percelen zijn daardoor drassig en dus lastig te bewerken en moeilijk toegankelijk. Langs de 2e Polderweg zijn de oevers van de watergang steil. In combinatie met zwaar verkeer leidt dit tot extra onderhoud.

Gezondheid, sport en recreatie

De in de RSU 2040 benoemde scheggen hebben als doel om de inwoner van de stad toegang te geven tot een aantrekkelijke groene omgeving, van voordeur tot ver in het landschap rondom de stad. Om te wandelen, te spelen, te sporten, elkaar te ontmoeten en van natuur en landschap te genieten. Het buiten kunnen bewegen draagt bij aan gezond stedelijk leven. Natuurgebied Zuilen en de scheggen zijn te voet of per fiets te bereiken en bieden inwoners van de stad de mogelijkheid dicht bij de woonomgeving te ontspannen en van natuur en omgeving te genieten. Direct buiten het gebied liggen ontmoetingsplekken met horeca (o.a. Fort aan de Klop en Slot Zuylen).

Afbeelding: Vechtdijk

Afbeelding:
2e Polderweg

Voor fietsers, hardlopers, kanoërs en wandelaars is de Vecht en de route er langs een aantrekkelijke en veel gebruikte route. In het gebied zelf zijn hardloopprondjes en ommetjes voor de wandelaar te vinden. De graslanden in het gebied zijn momenteel niet toegankelijk voor wandelaars. In de toekomst is er voor de gebruiker meer verschillende natuur te zien en is er een keuze tussen rustige en meer levendige plekken.

Omgeving

Het Natuurgebied Zuilen ligt in de wijk Overvecht. In de opgave voor Overvecht staat wijkverbetering centraal. Denk hierbij aan het bouwen van nieuwe, passende woningen en voorzieningen en het verbeteren van de buitenruimten. Daarbij werkt de gemeente nauw samen met bewoners en partners als onderdeel van de wijkaanpak Samen voor Overvecht.

Direct naast het projectgebied liggen volkstuincomplex Ons Genot, schaatscomplex de Vechtsebanen, tennis- en sportvelden en de atletiekbaan Overvecht. De sportvoorzieningen hebben nu weinig verbinding met hun omgeving en zijn, zeker voor jeugd uit de omliggende wijken, minder goed bereikbaar. De Franciscusdreef en de Vecht vormen hierbij barrières. Zuilen is een van de groenarme wijken van de stad. Zuilen en Overvecht samen scoren niet goed als het gaat om gezondheid en bewegen.

In de Vechtscheg liggen onder andere het Park Vechtoever, de Springertuin en de 'Wei met Boom', een natuurgebied langs de Vecht recht tegenover Oud Zuilen. Aan de noordkant daarvan ligt - in gemeente Stichtse Vecht - een oud landgoedbos. Het verbinden van deze gebieden met Natuurgebied Zuilen en het op termijn versterken van de verbinding richting Sportpark Zuilense Vecht vergroot het areaal en toegankelijkheid van het groen voor de inwoners van Zuilen en Stichtse Vecht.

Afbeelding: Koeien in de wei

Ook in het noorden liggen kansen om – samen met gemeente Stichtse Vecht – de verbinding te maken met de Polder Buitenweg, de Maarsseveense plassen en de landgoederen stroomafwaarts langs de Vecht. Op die manier wordt het gebied onderdeel van een gemeentegrens overstijgend groter groengebied.

Bereikbaarheid

Alle wegen rond het gebied zijn toegankelijk voor autoverkeer, op een deel van de 2e Polderweg na. Doorgaand autoverkeer maakt gebruik van de Franciscusdreef. De Vechtdijk heeft een functie voor de ontsluiting van Oud Zuilen. De 2e Polderweg is alleen te bereiken via de Manitobadreef. De functies in het gebied moeten voor bestemmingsverkeer (waaronder bevoorrading) bereikbaar zijn. Aan de Slotlaan wordt nu een grasveld gebruikt om auto's op te parkeren. Achter Slot Zuylen ligt een parkeerterrein waar betaald parkeren ingevoerd gaat worden.

Ook aan de Franciscusdreef, bij de J.M. de Muinck Keizerbrug, is een aantal parkeerplaatsen. De wegen zijn te smal om langs te parkeren. De Vechtdijk, Franciscusdreef, en de 2e Polderweg zijn gemeentelijke/regionale hoofdfietsroutes. Verder is het plangebied te bereiken via de Manitobadreef en het Frans Henrichspad. Alle overige paden in het plangebied zijn wandelpaden; fietsen is daar niet toegestaan.

Rondom het gebied vormen de Franciscusdreef en de Vecht barrières. Hierdoor ontbreken goede verbindingen met de aangrenzende wijken Overvecht en Zuilen. Ook de verschillende direct naastgelegen deelgebieden zijn onderling niet altijd goed verbonden. In de ruimere omgeving is de N230 een barrière naar de verder weg gelegen groengebieden.

Fietsen stallen kan alleen aan de rand van het plangebied. De NS-stations Utrecht Zuilen, Utrecht Overvecht en Utrecht Centraal liggen op 3-5 km afstand van het plangebied. Op 500 meter afstand zijn bushaltes op de Franciscusdreef en de Mississippidreef. Aan de westkant van het gebied ligt op 900 meter afstand de bushalte Oud Zuilen. We verwachten dat de mogelijkheden om busroutes aan te passen klein zijn.

Het Waterliniep pad loopt door het gebied en is onderdeel van de lange-afstand-wandelroute Volendam-Dordrecht. Bij Slot Zuylen is een Toeristisch Overstappunt, kortweg een 'TOP'. Dit is een mooie plek in een aantrekkelijk landelijk gebied waar de bezoeker kan starten met een recreatieve activiteit. Parkeerplaatsen, horeca, een oplaadpunt voor fietsen en natuurlijk mooie wandel- en fietsroutes behoren tot de voorzieningen van een Toeristisch Overstappunt. Daarnaast heeft het gebied fiets- en wandelknooppunten.

Afbeelding:
onderdoorgang
Fransiscusdreef

Horeca

Dichtbij het gebied liggen onder andere Bistro Belle en het museumcafé het Koetshuis in Slot Zuilen. Aan de fietsroute langs de Vecht liggen verschillende horecavoorzieningen. Fort aan de Klop heeft tijdens de zomer, voorjaar en herfst in de weekenden een brasserie met terras. Hoewel deze opties vlakbij liggen, ontbreekt een duidelijke verbinding met dit gebied.

2.3 Actuele ontwikkelingen

Versnellen realisatie NNN en Groene Contour

In het provinciale Akkoord van Utrecht (2011) is afgesproken dat gebieden, aangewezen als Groene Contour, op vrijwillige basis omgezet kunnen worden naar natuur, eventueel met mogelijkheden voor recreatie.

In de provinciale Natuurvisie 2016 is vastgelegd dat de ontwikkeling van 3000 hectare in de provincie Utrecht voor 2040 gerealiseerd moet zijn. De Provinciale Staten heeft een motie aangenomen om deze ontwikkeling te versnellen. In het gebied vragen zowel NNN als Groene Contour om een verdere ontwikkeling.

Essentaksterfte

Het gebied langs de Vecht en Natuurgebied Zuilen is rijk aan typerende essen. Deze hebben te lijden onder de essentaksterfte. De afgelopen jaren zijn al veel essen gekapt of vervangen; de verwachting is dat de komende jaren nog meer bomen zullen uitvallen. Om voor de omgang met dit probleem de juiste koers te bepalen is voor het beheerplan een goede doorkijk naar de toekomst noodzakelijk.

3. Bestaand beleid

3.1 Omgevingsvisie Utrecht

In de Omgevingsvisie staat op hoofdlijnen al het gemeentelijke beleid over de leefomgeving. Ook in de toekomst wil de gemeente dat Utrecht een stad is waar we op een gezonde manier met elkaar samen leven, wonen en werken. In de omgevingsvisie staan de plannen voor de leefomgeving voor de langere termijn en welke strategische keuzes we daarbij maken. De omgevingsvisie bestaat uit drie delen:

1. [De koers](#): de stip op de horizon voor de langere termijn.
2. [Thematisch beleid](#): het beleid over een bepaald onderwerp. Dit is beleid dat in de hele gemeente geldt.
3. [Gebiedsbeleid](#): beleid dat alleen in een bepaald gebied geldt. Staat een onderwerp niet in het gebiedsbeleid, dan geldt het thematisch beleid over dit onderwerp

De koers

De koers is het beleid voor de leefomgeving voor de lange termijn; de stip op de horizon. Belangrijk hierbij is wat we nu moeten doen om ervoor te zorgen dat Utrecht ook op de langere termijn een aantrekkelijke, gezonde stad is voor iedereen. Een stad met bijvoorbeeld genoeg woningen, scholen, parken, cultuuraanbod en sportvelden. De volgende drie beleidsdocumenten vormen onze koers:

- Ruimtelijke Strategie 2040, Utrecht dichtbij: de tien-minutenstad;
- Leefbare stad en maatschappelijke voorzieningen, koersdocument maart 2020;
- Gezondheid voor iedereen, volksgezondheidsbeleid 2019-2023.

Voor de visie van Natuurgebied Zuilen gelden de drie koersdocumenten en het thematisch beleid. Het ruimtelijke beleid is opgenomen in de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) 2040. Het Natuurgebied Zuilen is hier onderdeel van.

3.2 Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040

De Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU 2040) zet de koers voor ruimtelijke beleid in Utrecht uit voor de komende 20 jaar. Door te kiezen voor bouwen in de stad sparen we de groene omgeving rond de stad. Het is een uitdaging om naast extra woningen genoeg aangename en groene plekken in en dicht bij de stad te maken. Om elkaar te ontmoeten, te sporten en te recreëren en de stad natuurinclusief en klimaatadaptief te maken. Utrecht wil gezond groeien en doet dat volgens de uitgangspunten van 'Gezond Stedelijk leven voor iedereen'.

Utrecht kiest hierbij voor groen, landschap, erfgoed en water als structurerende elementen voor stedelijke ontwikkeling. Belangrijk uitgangspunt van de RSU 2040 is dat groen meegroeit met de ontwikkeling van de stad. Groen dichtbij huis en voldoende groen in de stad is van cruciaal belang voor de gezondheid van onze inwoners. Groen nabij woningen zorgt voor verkoeling, wateropvang en schone lucht. Daarnaast is groen van groot belang voor de biodiversiteit; planten, bomen, dieren en insecten hebben leefruimte nodig in de stad. Zowel voor de mens als voor de natuur verbinden de groene scheggen de stad met het landschap. Door het gebied tussen Slot Zuylen en Fort aan de Klop te ontwikkelen tot een toegankelijk en veelzijdig gebied levert het een belangrijke bijdrage aan meer groen voor de inwoner van de stad met een verbinding van het groen van voordeur naar landschap.

Niet meer monofunctioneel en afgesloten, maar een uitnodigend gebied met plek voor mens, plant en dier. In combinatie met het bijzondere karakter op het gebied van erfgoed, landschap, Vecht en natuur.

Afbeelding:
Groenstructuurplan
Utrecht

Natuurgebied Zuilen levert een bijdrage aan de ontwikkeling van de Vechtscheg. In de RSU 2040 is opgenomen om het gebied in te richten als toegankelijk landschapspark met een groen, sport en recreatief programma. Met een mix van recreatie, sport, natuur en water, met respect voor en versterking van het landschap en de waarden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en met betere groene verbindingen met de wijk Overvecht.

3.3 Groenstructuurplan en Bomenbeleid

Het Groenstructuurplan Utrecht presenteert de beoogde groene en recreatieve hoofdstructuur in 2030. Het gebied is een omvangrijke en belangrijke schakel in die beoogde groenstructuur. Het ligt op de kruising tussen aan de ene kant de Vechtscheg en aan de andere kant het groene gebied tussen de oostelijke Vechtplassen en Lage Weide-Leidsche Rijn. Het vergroten van de kwaliteit voor mens en natuur is één van de doelen van het Groenstructuurplan. De Vecht is een belangrijke ecologische verbinding tussen stad en het groene buitengebied. In dit verband is ook het Bomenbeleid Utrecht (2009) belangrijk. Deze nota noemt de boomstructuur langs de Vecht als één van de cultuurhistorisch, ecologisch en ruimtelijk waardevolle ruimtelijke lijnen van Utrecht.

3.4 Juridisch kader

Bestemmingsplan

Voor het gebied geldt het bestemmingsplan 'Bedrijventerrein Overvecht e.o.' (onherroepelijk per 31 augustus 2011).

Het grootste deel van het plangebied heeft de bestemming 'Agrarisch met waarden + Landschappelijke- en natuurwaarden' of de bestemming 'Natuur'. Kleine delen hebben de bestemmingen 'Wonen', 'Groen', 'Verkeer-verblijfsgebied', 'Water' of 'Bedrijventerrein', met aanduiding 'nutsvoorziening'. Ook gelden er deels de dubbelbestemmingen: 'Waarde-Cultuurhistorie', 'Waterstaat-Waterstaatkundige functie' en 'Leiding-Gas'.

Binnen de bestemming 'Agrarisch met waarden + Landschappelijke- en natuurwaarden' zijn agrarische bedrijven toegestaan, gericht op akker- en vollegrondstuinbouw en grondgebonden veehouderij, met behoud van het visueel open karakter van het landschap. Daarnaast zijn de gronden bestemd voor het behoud, de bescherming, het beheer en de ontwikkeling van de aanwezige landschaps- en natuurwaarden. Extensief recreatief gebruik, zoals wandelen en fietsen, is mogelijk. Bouwen en het aanleggen van parkeervoorzieningen zijn niet zonder meer toegestaan. Een omgevingsvergunning is nodig voor werkzaamheden als het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van aanwezige waterlopen en het scheuren van grasland.

De als 'Natuur' bestemde gronden dienen het behoud, het herstel of de ontwikkeling van de natuurlijke en landschappelijke waarden. Recreatief en educatief medegebruik is toegestaan.

Het is niet toegestaan om zonder omgevingsvergunning werken en werkzaamheden uit te voeren zoals het aanbrengen van oppervlakteverhardingen, het aanleggen van voorzieningen voor recreatief of educatief (mede)gebruik, het afgraven, egaliseren of ophogen van gronden en het aanplanten van bomen.

Provinciale interim omgevingsverordening Utrecht *UNESCO werelderfgoed*

Bijna het hele plangebied maakt deel uit van het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies. In de provinciale Interim Omgevingsverordening Utrecht staan regels over het behouden, in stand houden en zo veel mogelijk versterken van de uitzonderlijke universele waarde van dit werelderfgoed. De hoofdkenmerken van de Hollandse Waterlinies zijn het strategisch landschap, het watermanagement en de militaire werken.

Natuurnetwerk Nederland (NNN) en de Groene Contour

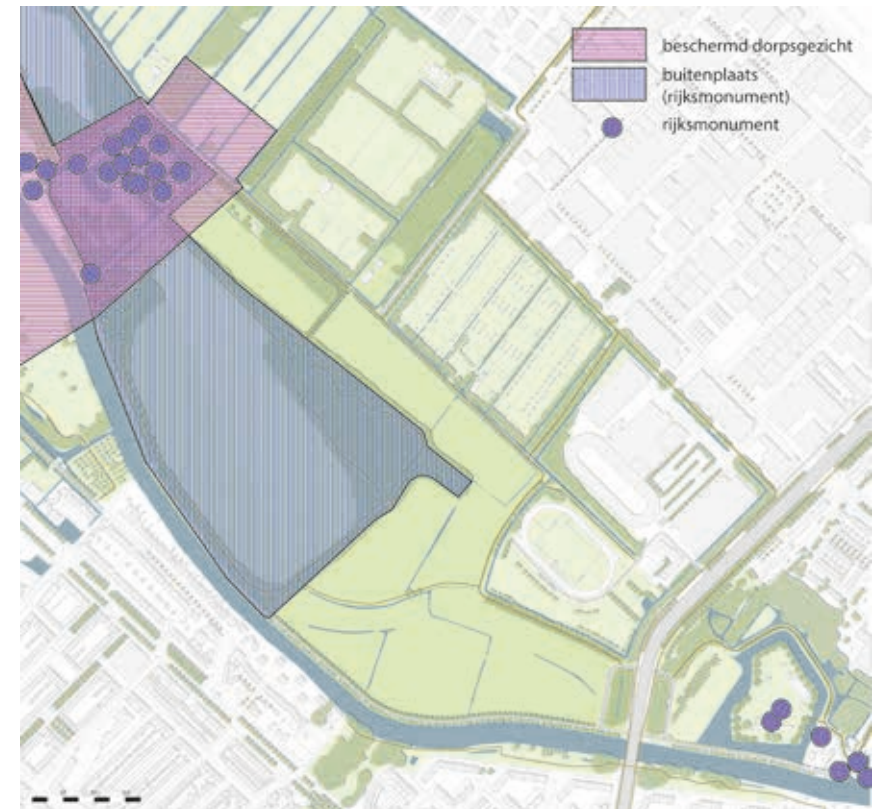
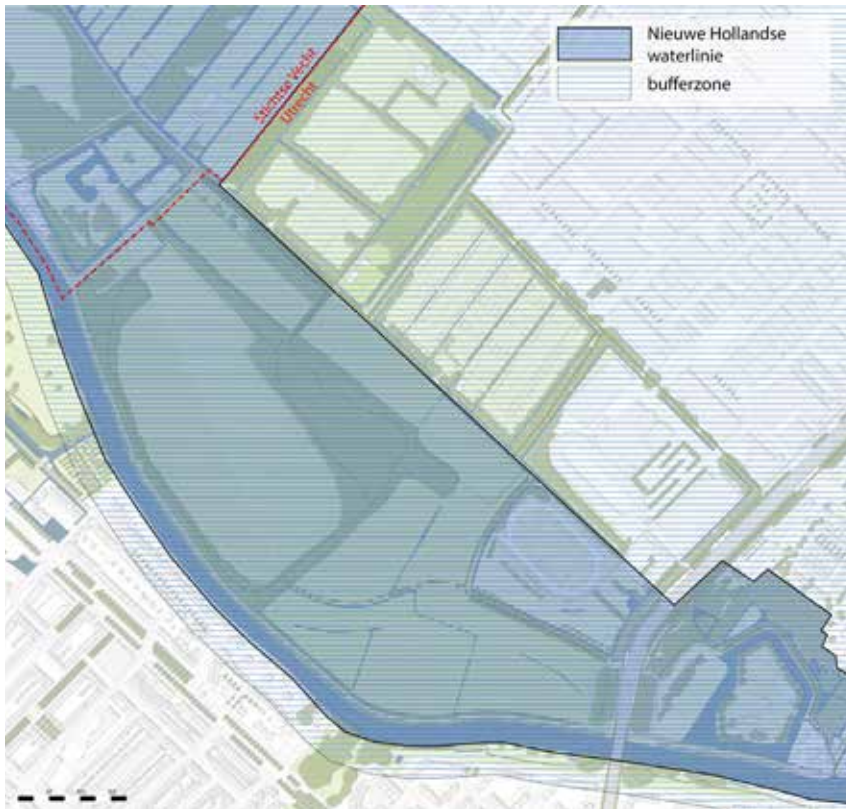
Een groot deel van het plangebied maakt deel uit van Natuurnetwerk Nederland (NNN) of van de Groene Contour. De provinciale Interim Omgevingsverordening Utrecht bevat regels met het oog op natuurbescherming, het in stand houden en versterken van een robuust netwerk van natuurgebieden en het behouden en versterken van de biodiversiteit. Daarbij is het uitgangspunt dat de kwaliteit en de oppervlakte van het NNN niet achteruitgaat en dat de samenhang behouden blijft. Gronden binnen de Groene Contour zijn agrarisch, maar kunnen omgezet worden naar natuur met als doel bij te dragen aan uitbreiding en versterking van het Natuurnetwerk Nederland. Bebouwing is incidenteel en alleen onder strikte voorwaarden mogelijk.

Rijksmonumenten

De historische tuin- en parkaanleg behorende tot de buitenplaats Slot Zuylen, een deel van het gebied en Fort aan de Klop zijn een Rijksmonument.

Afbeelding links: Nieuwe
Hollandse Waterlinie

Afbeelding Rechts::
Rijksmonumenten en
Beschermd dorpsgezicht

Afbeelding:
Impressie van nieuw
ingericht natuurgebied
Zuilen

4. Onze ambitie

Utrecht groeit. Om een prettige en gezonde stad te blijven, moet het groen in de stad meegroeien. Met plekken waar mensen op adem kunnen komen. Plekken waar je het gevoel van ruimte en buiten zijn ervaart. Plekken waar de natuur extra ruimte krijgt. Maar ook een plek waar mensen elkaar ontmoeten, sporten en spelen. Het nieuwe Natuurgebied Zuilen is straks zo'n plek. Het bijzondere hier is de unieke mix van landschap, erfgoed en natuur. Ook de aanwezigheid van de Vecht is een fenomenaal gegeven. Het maakt een parkbezoek elke keer een ware ontdekking.

We koesteren de huidige waarden van het gebied. Ze zijn het vertrekpunt vanwaar we het gebied verder ontwikkelen. We vergroten de kwaliteit van het **groen** in het gebied om meer afwisseling en meer samenhang te creëren. We maken het gebied groter en daarmee robuuster, we verhogen de biodiversiteit en maken het gebied beter klimaatbestendig.

Centraal in de Vechtscheg groeit het Natuurgebied Zuilen uit tot een volwaardig onderdeel van het **Natuurnetwerk Nederland**. De bossen, de bloemrijke weides en hooilanden, de natuurvriendelijke oevers en de oude lanen bieden dan een rijk en gevarieerd leefgebied voor flora en fauna. De kievit buitelt lustig in de lucht, de ooievaars rusten in het veld en bijzondere planten en dieren keren terug. Het terugbrengen van de oude Vechtarm biedt grote kansen voor watergebonden natuur en een betere waterkwaliteit. Natuurinclusieve landbouw en agrarisch natuurbeheer zijn belangrijk. Op een klein deel van het gebied kunnen koeien in de wei blijven.

In het gebied komt **erfgoed** uit verschillende perioden samen. De landgoederen langs de Vecht, de Nieuwe Hollandse Waterlinie, en het eeuwenoude, authentieke Vechtlandschap. Op Fort aan de Klop en Slot Zuylen maken we de **geschiedenis zichtbaar en beleefbaar** waaronder de locatie van de voormalige steenoven. We vergroten en

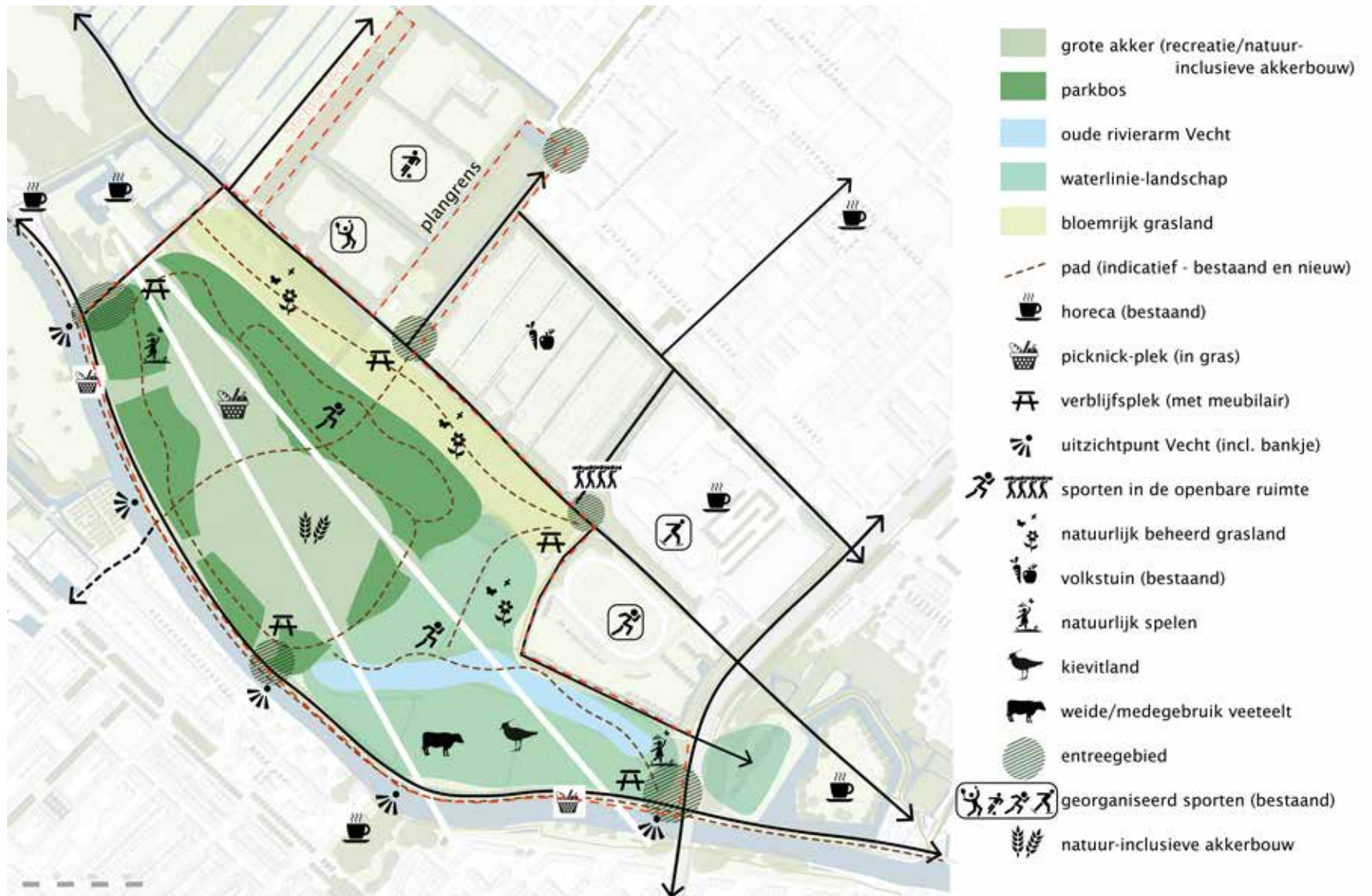
versterken het intieme bos nabij het Slot. De zichtlijnen worden hersteld en het voormalige schootsveld van het fort houden we open.. We willen een veelzijdig gebruikt gebied dat onder andere ruimte, koelte en frisse lucht geeft aan haar bewoners. Het bestaande groengebied, vanaf Fort aan de Klop tot Slot Zuylen vormt de basis en krijgt een kwaliteitsimpuls. We breiden de mogelijkheden uit om elkaar hier te ontmoeten, te sporten, te bewegen en te recreëren. Met als resultaat een fantastisch gebied waar we recreatie, sport, natuur, cultuur, landschap en erfgoed in samenhang ontwikkelen.

We maken het nieuwe gebied goed **bereikbaar** voor de voetganger en fietser. Vanuit de aangrenzende buurten, het aangrenzende landschap en de stad als geheel. Er komen betere verbindingen naar het gebied, waaronder een verbinding over de Vecht. We heffen barrières op voor zowel de mens als voor de natuur.

We maken het gebied **toegankelijker en beter 'doorwaadbaar'**. Nieuwe paden ontsluiten de bossen en hooilanden. Rust en ruimte zijn in balans met levendigheid. Dit doen we door een zorgvuldige zonering, met zowel rustigere gebieden en gebieden voor bewegen en ontmoeten. We zetten in op gezonde mobiliteit; autogebruik willen we zo veel mogelijk beperken. We **verbeteren het watersysteem** voor een betere waterkwaliteit, het voorkomen van periodes van wateroverlast en droogte en het tegengaan van hittestress.

Over vijf jaar is Natuurgebied Zuilen een plek waar je graag naar toe gaat. Je kunt er wandelen, sporten, spelen, ontspannen, de natuur en stilte ervaren. Je kunt er verkoeling zoeken op zomerse dagen. Je spreekt er af met vrienden en familie. Een plek om te genieten voor iedereen!

Afbeelding:
Uitgangspunten

5. Uitgangspunten

Om de ambities voor het gebied te realiseren zijn uitgangspunten nodig die ingaan op elk aspect van de ontwikkeling. Dit hoofdstuk presenteert die uitgangspunten en legt zo het fundament voor de meer praktische ingrepen zoals opgenomen in hoofdstuk 6.

Op de kaart hiernaast zijn deze uitgangspunten in de vorm van icoontjes indicatief op een plek geplaatst. Het geeft de indeling van het gebied op hoofdlijnen weer. Doel hiervan is om beter te begrijpen waar uitgangspunten het meest tot hun recht komen en hoe alle uitgangspunten ruimtelijk in relatie tot elkaar staan.

5.1 Landschap

We versterken de waarden van het cultuurlandschap.

Er zijn grofweg drie zones in het gebied te onderscheiden:

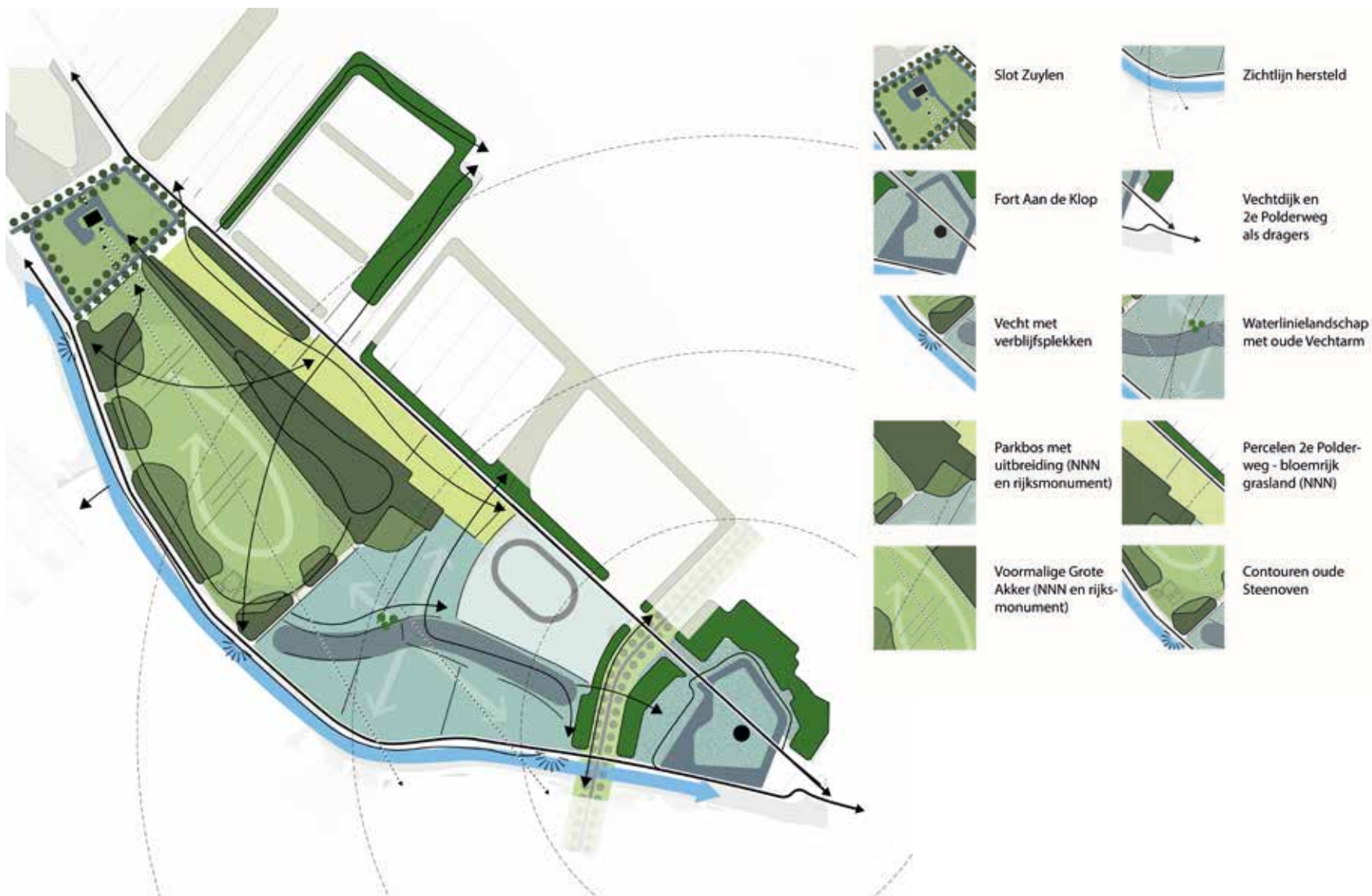
1. Het intieme gebied rond het Slot en de voormalige Grote Akker, waar cultuurhistorie en beslotenheid kenmerkend zijn;
2. De open grasland percelen langs de 2e Polderweg;
3. Het weidse Waterlinielandschap in de zuidoosthoek, open en ruimtelijk.

De oude landschappelijke lijnen Vecht-Vechtdijk en 1e en 2e Polderweg blijven de landschappelijke basis. De beleving van de Vecht met zijn gebruikers van water en oever is in alle jaargetijden een levend panorama. Het is en blijft de belangrijkste levensader van dit gebied. De Vecht is voor de recreant een belangrijke eyecatcher in het gebied. Voor de natuur is de Vecht ook van levensbelang. De Vecht en haar oever maken dan ook onderdeel uit van het gebied. Alle delen zijn vanaf de Vechtdijk beleefbaar en bereikbaar. Aan de andere zijde is de 2e Polderweg een belangrijke landschappelijke drager. We herstellen deze doorgaande lijn via de 1e Polderweg naar Fort aan de Klop.

Daarnaast zijn de sfeer van de buitenplaats van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en van de natuur van belang. Komende vanuit de stad zijn de openheid en weidsheid van de weides en akker uniek aan deze kant van de stad. Het landschap maken we beter herkenbaar. Dit start met een duidelijke entree aan de oostzijde. In dit deel herstellen we de eenheid tussen het Fort en het open schootsveld en de 2e Polderweg. We brengen het waterpeil voor de natuur omhoog en maken een deel toegankelijk. In het westelijke deel versterken we de structuur van het landgoed en de sfeer van de buitenplaats. De afwisseling van bos en graslanden is daar leidend. Naar het noorden toe maken we de belofte van het landschap buiten de stad voelbaar en werken we op de langere termijn aan de relaties met de Polder Buitenweg en de Maarsseveense plassen.

Zo brengen we samenhang in het gebied zelf, maar ook samenhang tussen het gebied en de ruimere omgeving: Slot Zuilen, Fort aan de Klop, Oud Zuilen, de Parel van Zuilen, de sportaccommodaties, de volkstuinten, de Polder Buitenweg, de Maarsseveense Plassen, het Vechtzoompark en de wijken Zuilen en Overvecht. Het gebied is onderdeel van de groenverbinding met het buitengebied als onderdeel van de gehele Vechtscheg.

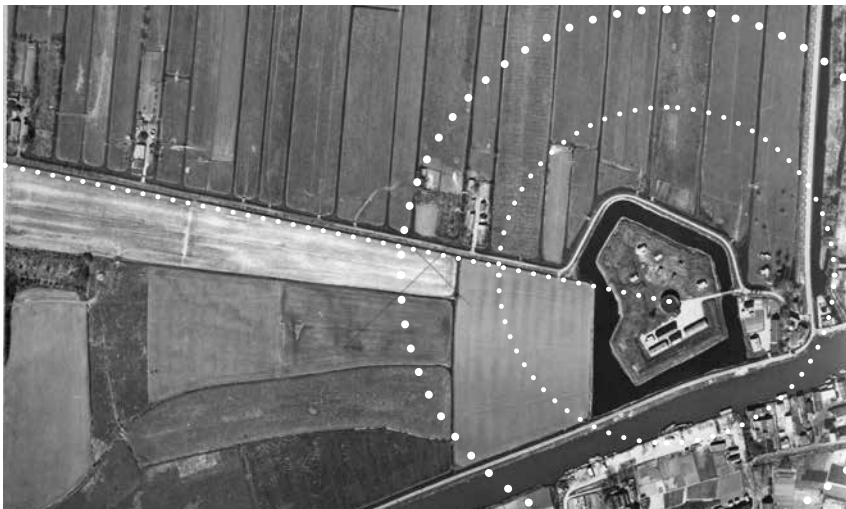
Afbeelding:
Planconcept

Afbeelding:
Eenheid Slot Zuylen en
landschap

Afbeelding:
Oorspronkelijke eenheid
Fort Aan de Klop en
landschap

5.2 Cultuurhistorie

We beschermen én ontwikkelen het erfgoed.

De buitenplaatsen langs de Vecht en de forten en schootsvelden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn zeer bepalend voor de historische sfeer en waarde van het gebied. Zowel bij Slot Zuylen als bij Fort aan de Klop herstellen we waar mogelijk de oorspronkelijke eenheid van gebouw en landschap. Bij het Fort gaat het daarnaast ook om het herstellen van de beleving van het open strategische landschap (de Verboden Kringen) en de hoofdweerstandslijn (2e Polderweg) naar het fort toe.

Voor Slot Zuylen en de bijbehorende terreinen is het uitgangspunt het behoud van de kernkwaliteiten. Ten eerste behoud en herstel van vrije ruimte met zichtlijnen vanaf het Slot naar onder andere de Dom. Daarnaast het realiseren van ruimtelijke en fysieke samenhang tussen het Slot met het gebied.

Wat betreft de Nieuwe Hollandse Waterlinie is het uitgangspunt het behouden van drie kernkwaliteiten. Ten eerste het unieke, in samenhang met het landschap ontworpen, hydrologische verdedigingssysteem, bestaande uit onder andere forten, dijken, kanalen en inundatiekommen. Ten tweede het groene en overwegend open landschap. En ten derde de openheid van de schootsvelden rond de forten. Het oostelijke deel behoudt dus zijn open karakter.

In het hele gebied geldt een hoge archeologische verwachting. Ruimtelijke ontwikkelingen en ingrepen moeten hier rekening mee houden. Het uitgraven van de oude loop van de Vecht is daar een voorbeeld van. We willen waar mogelijk eventuele archeologische vondsten in het gebied zelf zichtbaar maken.

5.3 Natuur

We vergroten de natuurwaarde.

Dit doen we zodanig, dat alle voor NNN of Groene Contour bestemde gebieden straks daadwerkelijk NNN-kwaliteit hebben en rijk zijn aan biodiversiteit. Dat geldt voor zowel de bossen als de graslanden. De bossen zijn meerlaags, met een goed ontwikkelde ondergroei met voorjaarsbloemen, struiken en meerdere boomlagen. Ook is voldoende staand en liggend dood hout aanwezig. De cultuurhistorische waarden bepalen waar we opgaande landschapselementen toevoegen. Een gevarieerd bos draagt bij aan de recreatieve beleving, met een afwisseling tussen de beslotenheid van het bos zelf en de randen van het bos. De huidige graslanden vormen we om naar natuur en natuurinclusieve landbouw, met recreatief medegebruik. De éénvormige en soortenarme weides groeien uit tot bloemrijke hooilanden, met een grote diversiteit aan bloemen en insecten. Een aantal percelen blijft afgesloten om voor koe, kievit en ooievaar rust en leefgebied te behouden. Het gebied is niet toegankelijk van zonsondergang tot zonsopgang en er komt geen verlichting.

Afbeelding links:
Stinzenpad Amelisweerd

Afbeelding rechts:
Toepassen ecologisch
maaibeheer

5.4 Natuurinclusieve landbouw

Van reguliere naar natuurinclusieve landbouw.

Natuurinclusieve landbouw verhoogt de biodiversiteit en kan bijdragen aan de landschappelijke en cultuurhistorische beleving van het gebied. Afhankelijk van de invulling door de agrarisch ondernemer zijn er mogelijkheden voor een directere relatie tussen product en consument. In dat geval levert de natuurinclusieve landbouw ook een bijdrage aan de lokale voedselvoorziening, natuureducatie, beleving (koeien in de wei) en beheer. Agrarisch gebruik kan dus deels blijven bestaan in het gebied, maar in gewijzigde en kleinere vorm. De ondernemer levert voor deze weiden niet zozeer melk of vlees maar 'groenblauwe diensten' zoals maaibeheer van kruidenrijk grasland en koeien in de wei.

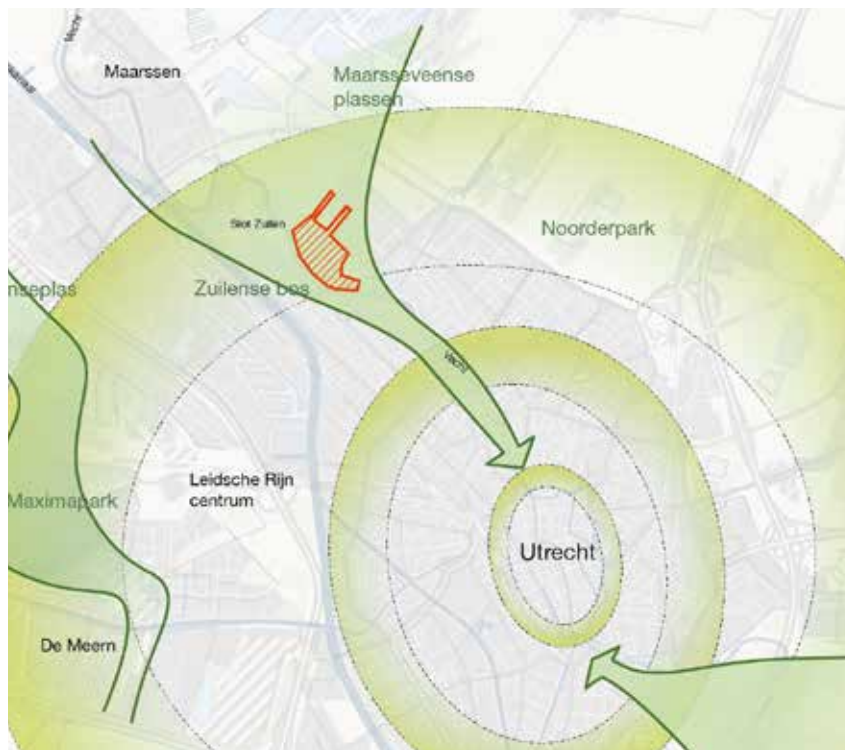

5.5 Water

Naar een gezond en natuurlijk watersysteem.

Door bestaande watergangen te verbreden, verdiepen en duikers te verhogen en te verruimen maken we het watersysteem robuuster. Het gevolg is een verbetering van het handhaven van het streefpeil van het oppervlaktewater, de (ecologische) waterkwaliteit én het beheer en onderhoud.

Afbeelding:
Natuurgebied Zuilen: De
ontmoeting van
Vechtscheg en groene
ring rond de stad

Door te kiezen voor natuurinclusieve landbouw is het mogelijk om het oppervlaktewaterpeil meer natuurlijk in te richten, wat gunstig is voor de oevervegetatie.

De Vecht is aangewezen als waterlichaam in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water. De gemeente en waterschap hebben een gezamenlijke ambitie om meer natuurvriendelijke oevers aan te leggen langs de Vecht waaronder ook de Vechtoever langs dit gebied. Naast de verbetering van de aquatische ecologie draagt de natuurvriendelijke oever positief bij aan de beleving van fietsers en wandelaars langs de Vecht. De Vecht blijft zichtbaar vanaf de Vechtdijk.

De gemeente Utrecht heeft een visie klimaatadaptatie (zie [Thematisch beleid](#)) opgesteld om zich voor te bereiden op het veranderende klimaat. Het aanpassen van het watersysteem in het gebied draagt bij aan de doelen uit deze visie. Door het vergroten van het totale wateroppervlak wordt het watersysteem robuuster en neemt de kans op zowel droogte als wateroverlast af. Daarnaast zorgt de water- en oevervegetatie voor verkoeling en draagt op die wijze bij aan het voorkomen van hittestress. Het is voor de bezoekers van het gebied een koele plek op warme dagen. Door de toevoeging van meer en gevarieerd oppervlaktewater heeft de flora en fauna meer mogelijkheden zich te handhaven en/of te vestigen in het gebied.

5.6 Recreatie

Een uitnodigende plek voor onze bewoners.

We maken een toegankelijk en beleefbaar gebied op de overgang van stad naar land. Waarin de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden het fundament zijn voor het beoogde recreatief gebruik. Recreatie in Oud Zuilen is elkaar ontmoeten en wandelen in een groene omgeving en daar natuur, landschap en geschiedenis beleven. Daarbij kun je kiezen tussen een rustiger deel van het gebied en plekken waar meer andere bezoekers zijn. Op de grens van landschap en Vechtscheg, als onderdeel van de groene ring rond de stad, investeren we in een robuust groengebied.

In een groeiende stad is meer behoefte aan ruimte voor rust, ontmoeting en beweging in een groene omgeving. Niet iedereen heeft deze ruimte bij huis. Inwoners van Utrecht spreken graag af in parken en natuurgebieden.

Op warme dagen zijn dit ook de koele plekken. In Natuurgebied Zuilen lopen bezoekers samen een rondje of spreken af met familie en vrienden. Het gebied moet door een uitgekende zonering ruimte bieden voor rust en openheid, van afwisselende natuur genieten, maar ook voor ontmoeten, verblijven, gezelligheid, sporten, spelen en bewegen. Dit zonder elkaar in de weg te zitten en het hele jaar door. We voegen enkele wandelpaden aan het gebied toe zodat de mogelijkheden voor ommetjes van de bezoeker worden uitgebreid. Dit draagt bij aan de verbinding tussen de wijk en de omgeving. We verwachten dat vooral bewoners en werkenden uit de directe omgeving het meeste gebruik maken van het gebied.

Groengebieden zijn belangrijk voor de bewoners van de stad om seizoenen en natuur te ervaren. Dit draagt bij aan hun gezondheid. Tegelijkertijd draagt het beleven van groei en ontwikkeling van planten en dieren in het landschap bij aan de waardering voor de natuur. Natuurgebied Zuilen gaat de bewoners extra koele en schaduwrijke uitlooplekken bieden. Weg van stedelijke drukte en hitte.

Het gebied blijft aangesloten op lokale en regionale wandel- en fietspaden. De huidige wandelroutes die door het gebied lopen, blijven behouden.

Afbeelding:
Picknickveld Lunetten

5.7 Sporten en bewegen

Ruimte om te sporten en bewegen.

Sporten is een onlosmakelijk onderdeel van het gebied. Het gebied grenst direct aan twee sportparken. In aansluiting daarop breiden we de mogelijkheden voor andere vormen van sporten in de openbare buitenruimte uit. Bijvoorbeeld door de aanleg van enkele wandel- of hardlooppaden door het gebied. Uit onderzoek blijkt dat bewoners van Noordwest en Overvecht relatief weinig sporten. Het gebied ligt tussen beide wijken in. Dit schept de kans om bewoners te verleiden tot meer beweging en vaker sporten. Een beweegvriendelijk ingerichte ruimte en sociaal veilige routes en plekken zijn daarvoor essentieel. De wegen, fiets- en voetgangerspaden rondom het gebied zijn in de avonduren verlicht. Op die manier kan het aan de randen ook 's avonds gebruikt worden voor ongeorganiseerd sporten.

Afbeelding:
Het natuurgebied biedt
ruimte om te sporten en
bewegen

5.8 Gebruik en rust

Een goede balans tussen gebruik en rust.

Natuurgebied Zuilen gaat bezoekers de mogelijkheid bieden om te kiezen tussen rust of een plek om te ontmoeten. De juiste balans tussen deze doelen is heel belangrijk voor mensen en voor natuur. De inrichting van het gebied moet ervoor zorgen dat er voldoende rustige delen zijn, delen waar je als mens tot rust kan komen en de natuur de eerste prioriteit heeft. Daarnaast zijn er delen in het gebied waar ontmoeten voorop staat. De indeling en inrichting zorgt ervoor dat bezoekers zich thuis voelen in het gebied en ervoor kunnen kiezen of zij wat meer rust willen of liever wat meer mensen om zich heen zien. Honden en hun baasjes zijn welkom in delen van het gebied, waarbij gebruiksregels en inrichting bijdragen aan het voorkomen van hinder voor andere gebruikers, voor natuur en eventueel aanwezig vee. Horecalocaties, zoals Fort aan de Klop en Slot Zuilen liggen net buiten het gebied, als gevolg daarvan zijn de concentraties van recreanten deels buiten dit plangebied. Recreanten in het gebied zijn verspreid over de daarvoor bestemde delen van het gebied.

5.9 Toegankelijk en bereikbaar

Een beter toegankelijk en bereikbaar gebied.

We maken het gebied van alle kanten bereikbaar voor de wandelaar, een scootmobiel en de fietser en kiezen voor gezonde mobiliteit met goede toegankelijkheid voor mindervaliden. Daarom willen we een aantal knelpunten oplossen. Op de 2e Polderweg willen we het auto-, bevoorradings-, en landbouwverkeer verminderen. Ook willen we de 2e Polderweg langs de atletiekbaan doortrekken naar de Franciscusdreef waarmee we een extra toegang creëren. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om de oversteekbaarheid over de Franciscusdreef te verbeteren en de onderdoorgang van de brug over de Vecht te verbeteren. Hier ligt tenslotte een belangrijke route voor de voetganger en fietser.

Vanuit Zuilen is een extra fiets- en voetgangersbrug over de Vecht wenselijk. Dat is belangrijk voor het maken van groene ommetjes en om de bereikbaarheid vanuit Zuilen te verbeteren.

Afbeelding links:
Referentiebeeld van een
verblijfsplek bij een
entree

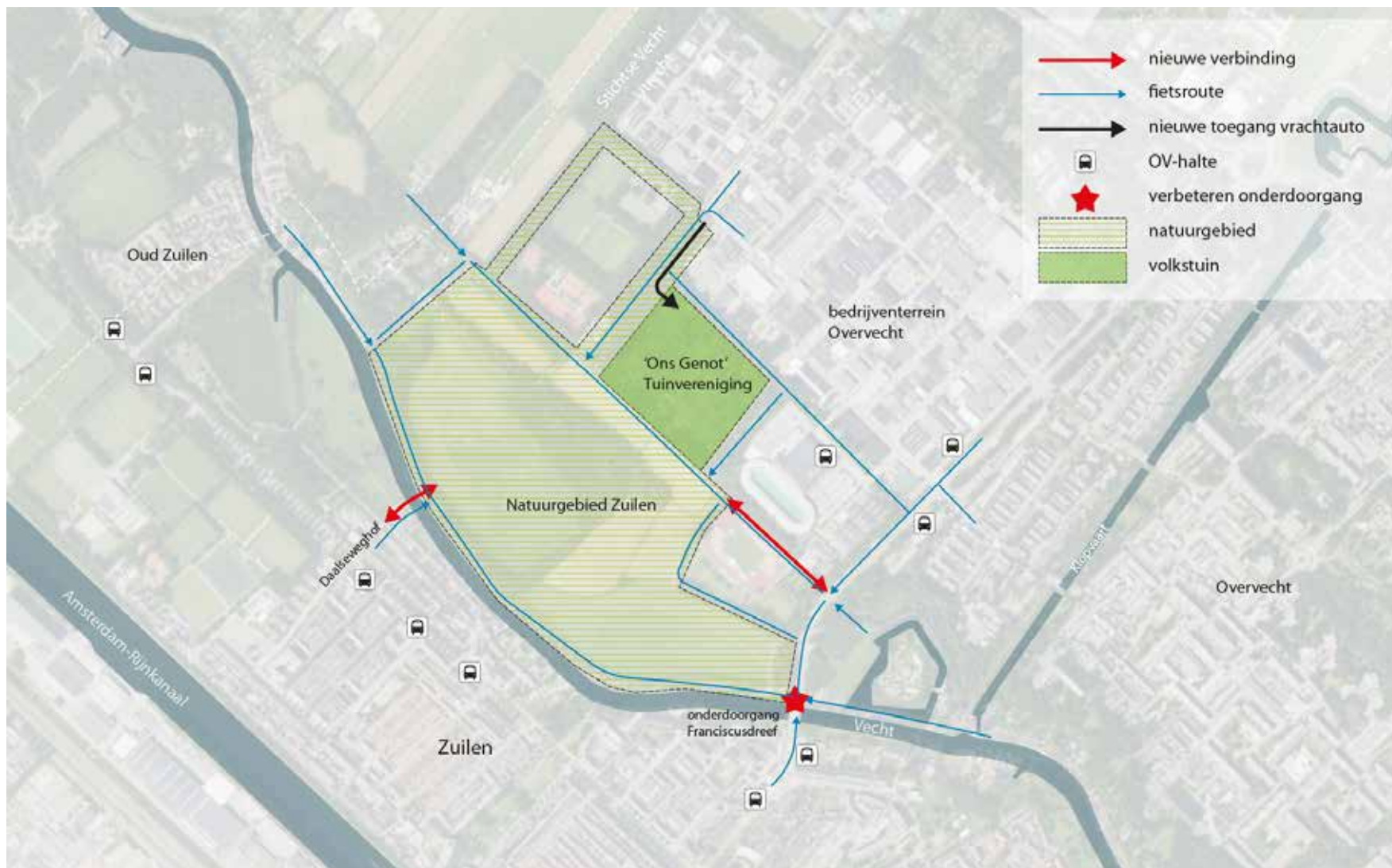
Afbeelding rechts:
Spelen in de natuur

Een nieuwe fiets- en voetgangersbrug kan het gebied met het Park Vechtoever ten zuiden van de Vecht verbinden. Dan ontstaat samenhang tussen momenteel gescheiden delen van de stedelijke hoofdgroenstructuur. Dit draagt bij aan één van de kwaliteitsdoelstellingen van de RSU 2040: het verbinden van stad en landschap. Afhankelijk van de aanlanding (op- en afritten) wordt nog bekeken of dit een hoge vaste brug of een lage beweegbare brug wordt. We gaan nu uit van een vaste brug.

Het gebied zelf is niet toegankelijk voor fietsers. De wegen rondom het gebied zijn hiervoor wel bestemd. Uitgangspunt is dat de wegen Vechtdijk, de Slotlaan en de 2e Polderweg, in de avonduren verlicht zijn en verlichting op maat wordt toegepast. De paden en voorzieningen binnen het gebied zelf worden niet verlicht, met uitzondering van de voorzieningen bij de ingangen. Ook daar wordt verlichting op maat toegepast.

Afbeelding:
Concept plan voor de
ontsluiting van het
gebied

5.10 Horeca

Initiatieven voor horeca.

Wij gaan in principe uit van de (bestaande) horeca in de omgeving. Een plek voor koffie en een broodje, toiletbezoek en gebiedsinformatie kan echter waarde toevoegen aan het gebied. Dit kan bijvoorbeeld gaan om een nieuw initiatief voor een extra eet- en drinkgelegenheid in de directe nabijheid.

Bij een eventueel initiatief is een thematische verbinding tussen een horecavoorziening en het gebied het uitgangspunt. Bijvoorbeeld op het gebied van natuur-inclusieve landbouw, erfgoed, sport, bewegen of natuur.

Anafora in het Maximapark en Fort Lunet IV in het Beatrixpark zijn leerzame voorbeelden. Een ander voorbeeld zijn de veldschuren van Staatsbosbeheer. Ook deze bieden de mogelijkheid van toiletbezoek, koffie en een broodje, maar dan gecombineerd met educatie, activatie van jeugd en een ontmoetingsplek voor vrijwilligers.

Afbeelding links:
Horeca in de nabijheid:
Fort Aan de Klop

Afbeelding rechts:
IJsboerderij

5.11 Evenementen

Passende evenementen en activiteiten.

De mogelijkheden voor evenementen in het gebied zijn beperkt. Zo passen er bijvoorbeeld geen muziekfestivals maar dat betekent niet dat er niks mogelijk is. Het belangrijkste is dat evenementen passen in het gebied en aansluiten op de waarde van het gebied in de omgeving.

Ontmoeting, verbinding en het versterken van de sociale cohesie in buurten en wijken is belangrijk. Evenementen en activiteiten dragen daaraan bij. Ze brengen mensen in beweging als deelnemer, bezoeker of vrijwilliger. Voor de leefbaarheid en levendigheid van de stad zetten we in op de spreiding daarvan.

Daarom is in het noordwestelijke deel van het gebied, in het entreegebied nabij de Slotlaan en de Grote Akker, ruimte voor evenementen en activiteiten waar bezoekers verblijven, zoals een boerenmarkt, een activiteit voor de wijk, een kindertheater of een klassiek concert. Ook in de rest van het gebied is ruimte voor ontmoeting.

Zo lenen zich de paden in en rondom het gebied zich voor wandelevenementen zoals de avondvierdaagse en de waterliniewandeltocht, de velden zijn perfect voor het gezamenlijk speuren naar vogels bij de nationale vogeltelling en de randen van het gebied, nabij het Fort en Slot, bieden de mogelijkheid voor activiteiten in het kader van open monumentendag.

Evenementen, eventueel met muziek, worden per aanvraag beoordeeld. Daarbij toetsen we onder andere de impact op de omgeving (geluid, mobiliteit en bereikbaarheid) en de flora en fauna in en nabij het gebied.

Evenementen die inhoudelijk passen in het gebied leggen een verbinding met Fort aan de Klop, Slot Zuylen, de sportvoorzieningen zoals de atletiekbaan of zijn gericht op het versterken van de sociale cohesie in Oud Zuilen, Overvecht en Zuilen. Thema's zoals gezondheid, natuur inclusieve landbouw, natuur, cultuurhistorie, erfgoed, sport en beweging sluiten aan op de waarde van het gebied.

5.12 Ontwikkelingsproces

Samen maken we het Natuurgebied Zuilen.

De gemeente Utrecht is als overheid een belangrijke speler maar organiseert niet alles. Zo gaat de gemeente niet zelf horeca exploiteren en organiseert het in de regel zelf geen evenementen. De actieve betrokkenheid van bewoners en (belangen)organisaties bij het opstellen van de concrete inrichtingsplannen maar ook bij het gebruik en beheer van het gebied zijn gewenst. Uitgangspunt is dat initiatieven die bijdragen aan het landschappelijke karakter, het natuurlijk beheer en de cultuurhistorische identiteit meer dan welkom zijn. De gemeente kan deze activiteiten omarmen, faciliteren en steunen.

Afbeelding links:
Kleinschalige, passende
evenementen,
gekoppeld aan het Slot,
het Fort of natuur

Afbeelding rechts:
Boerenmarkt op een erf
van een boerderij

Afbeelding:
Mogelijk eindbeeld

Legenda

	bestaand bos		bestaand wandelpad
	nieuw bos		nieuw wandelpad
	hooiland/grasland		vlonderpad
	ecologische oever		fietspad
	bestaande laan		zichtlijn
	nieuwe bomen/groepen		entreezone met voorzien (speelplek, fitness, ...)
	knotwilgen		toegang
	struweel/singelbeplanting		nieuwe verbinding
	haag		te verbeteren verbinding
	bloemrijk gras/natuur-inclusieve landbouw		gewenst voet/fietspad
	bloemrijk gras/weide		verboden kring NHW
	water		Markering NHW
	weg		gemeentegrens
	boomgaard		ecologische vooroever
	brug		steiger

6. Ingrepen

In dit hoofdstuk zijn de (mogelijke) ingrepen in het gebied en de aanvullende onderzoeksvragen opgenomen. De ingrepen zijn gebaseerd op de uitgangspunten uit het vorige hoofdstuk. Ze hebben niet allemaal dezelfde status. Sommige ingrepen zijn snel en relatief eenvoudig uitvoerbaar; van andere is de haalbaarheid of het draagvlak nog niet aangetoond en ligt de uitvoering verder weg in de toekomst. De kaart hiernaast geeft een integraal beeld van de belangrijkste ingrepen. Dit is nadrukkelijk géén uitgewerkte en definitieve plankaart. De bedoeling is een eerste indruk van een mogelijk eindbeeld te schetsen, op basis van de huidige inzichten en stand van zaken. De verdere, exactere invulling van het gebied gebeurt stapsgewijs, in samenspraak met de betrokken partijen en omgeving. Een specifiek onderdeel hiervan is het onderzoeken naar mogelijkheden voor alternatieve locatie voor de paardenwei.

Afbeelding links:
Slot Zuylen

Afbeelding rechts:
Cultuurhistorisch
parkbos

6.1 Herstel en vergroten zichtbaarheid erfgoed

Voorgestelde ingrepen

1. Herstellen en versterken van de relatie van Slot Zuylen met haar omringende landschap door onder andere het herstel van een historische zichtlijn;
2. Herstel van de oorspronkelijke agrarische onderdelen van het landschap;
3. Zichtbaar maken van het perceel van de middeleeuwse steenoven;
4. Vermindering van de visuele barrièrewerking van de Franciscusdreef;
5. Plaatsen borden met informatie over landschap, natuur en erfgoed.

1. Herstellen en versterken van de relatie van Slot Zuylen met haar omringende landschap

Hiervoor voegen we opgaande landschapselementen als boomgroepen, hagen en struwelen toe. Zo versterken we de vervaagde historische beplantingsstructuur van het landschap. We behouden daarbij de openheid en ruimtelijkheid van de Grote Akker. We kaderen de zichtlijn vanaf Slot Zuylen richting de Domtoren fraaier in. Dat doen we door een uitsterf beleid: als bomen die in de zichtlijn staan dood zijn, halen we ze weg en vervangen we ze op een andere plek, buiten de zichtlijn. We gaan hiervoor geen gezonde bomen kappen. In het gebied komen per saldo meer bomen.

2. Herstel van oorspronkelijke agrarische onderdelen van het landschap

We benadrukken de historische differentiatie in agrarisch gebruik. Dat doen we ten eerste door de oude boomgaard weer in ere te herstellen. Ten tweede onderzoeken we of een deel van de Grote Akker weer voor een passende vorm van akkerbouw te gebruiken valt.

Afbeelding links:
Boomgaard

Afbeelding rechts:
Bloemrijk gras

3. Zichtbaar maken van het perceel van de steenoven

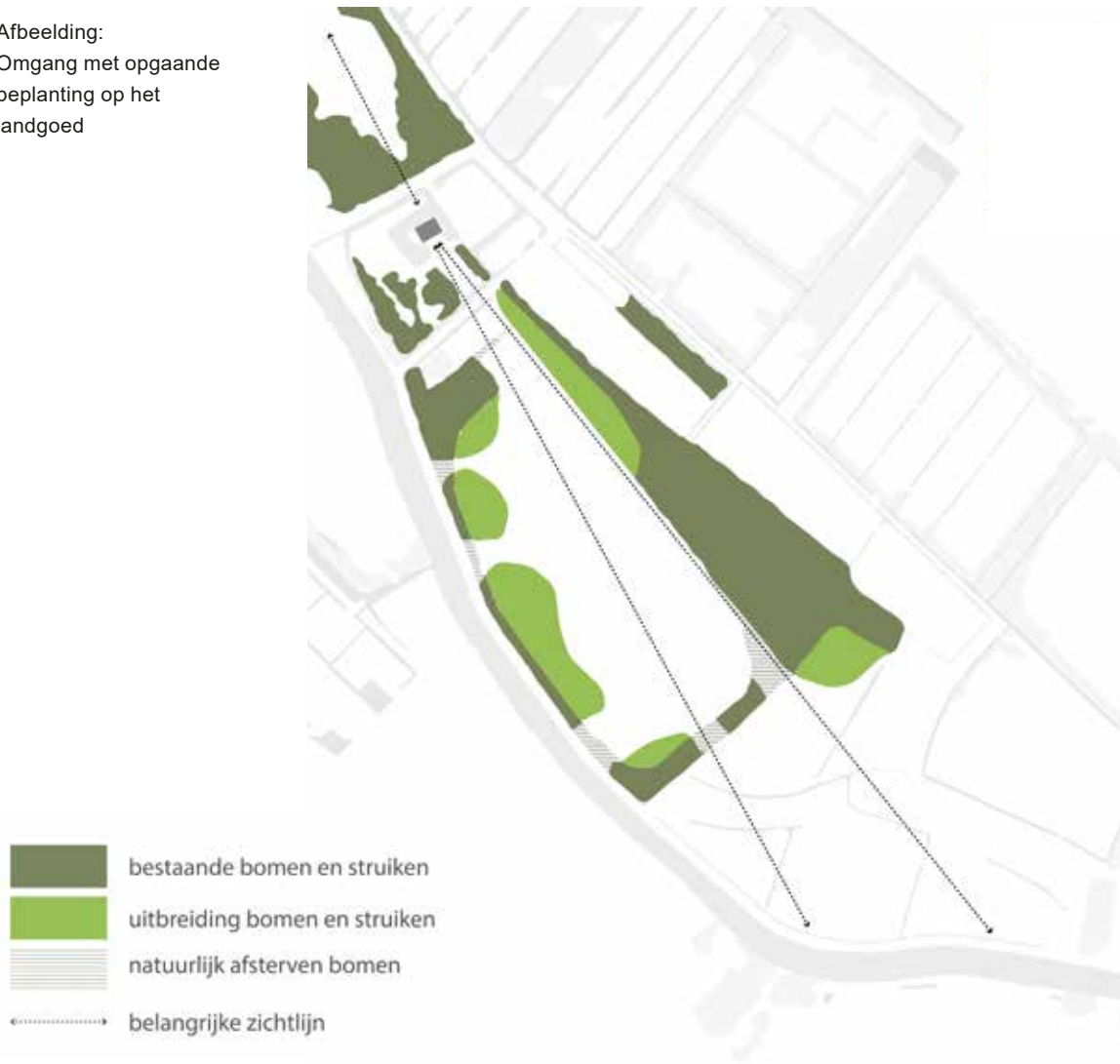
Op een aantal plaatsen langs de Vecht stonden ooit meerdere steenovens. We maken de plek van de 17e eeuwse Zuilense steenoven weer herkenbaar, door dit perceel een eigen inrichting en gebruik te geven. Bijvoorbeeld als picknickweide of speel- en ligweide.

4. Vermindering van de barrièrewerking van de Franciscusdreef

We maken op de Vechtdijk, de 2e Polderweg en de Manitobadreef de band tussen het landschap en de Nieuwe Hollandse Waterlinie zichtbaar en beleefbaar. Dit vraagt herstel van de oorspronkelijke ruimtelijke en functionele eenheid van het Fort en de 1e en 2e Polderweg. Door de zichtlijn tussen de 2e Polderweg en het Fort weer te openen wint de ruimtelijke eenheid weer aan kracht. Door de 2e Polderweg langs de atletiekbaan ook als langzaam verkeersroute te herstellen, met een nieuwe oversteek over de Franciscusdreef, krijgt ook de functionele eenheid weer gestalte. In de weilanden in de zuidpunt zijn we zeer terughoudend met opgaande beplanting en passen we alleen oeverbeplanting en/of solitaire bomen toe.

Afbeelding:
Omgang met opgaande
beplanting op het
landgoed

Zo respecteren we de historische Verboden Kringen van het Fort. Deze cirkels markeren we bovendien subtiel in het landschap. Met deze ingrepen krijgt Fort aan de Klop zijn logische verbinding en oorspronkelijke samenhang met het gebied deels terug, ondanks de forse barrière van de Franciscusdreef.

5. Plaatsen borden met informatie over landschap, natuur en erfgoed

Bij de ingangen tot het gebied en op relevante punten geven we bezoekers met informatiepanelen relevante historische, landschappelijke en ecologische achtergrondinformatie over het gebied. Een voorbeeld is het behouden van de 'Brieven van Belle'-wandeling, met een aantal bordjes in het gebied, gekoppeld aan Slot Zuilen.

6.2 Nieuwe natuur en water

Voorgestelde ingrepen

1. Instellen natuurlijk waterpeil, aanleg natuurvriendelijke oevers en poelen en herstel van de oude Vechtgeul;
2. Ontwikkeling kruidenrijk hooiland door plaatselijk afgraven van de bovenste laag in verband met aanwezige meststoffen en het toepassen van verschrallingsbeheer;
3. Toevoegen van kleinschalige landschapselementen als heggen, bosschages, knotwilgen.

1. Instellen natuurlijk waterpeil, aanleg natuurvriendelijke oevers en poelen en oude Vechtgeul.

Het huidige waterpeilbeheer is gebaseerd op intensief agrarisch gebruik. Dit houdt in dat het waterpeil 's zomers kunstmatig hoger is dan in de winter. Verandering van agrarische gebruik maakt een meer gelijkmatig waterpeil gedurende het hele jaar mogelijk. Dit is voor de natuur positief.

Afbeelding links:
Zaaimengsel

Afbeelding rechts:
Herstelde rivierloop met
natuurvriendelijke
oevers

Daarbij is belangrijk dat het waterpeil wel voldoende hoog blijft, in verband met bestaande funderingen van gebouwen en gebouwde voorzieningen.

Het aanpassen van het waterpeil en de aanleg van natuurvriendelijke oevers refereert aan het oude, ongecultiveerde Vechtlandschap. Met het terugbrengen van een oude geul van de Vecht die door het gebied slingert, versterken we de visuele beleving van dit nattere deel van het gebied. Twee nieuwe poelen trekken kikkers aan. Rond deze oude Vechtarm kan zich dan een echte kraamkamer voor de natuur ontwikkelen. De robuustheid van het watersysteem is verder gebaat bij vernatting van greppels, het doorverbinden van nu nog doodlopende sloten, het vergroten van duikers, de aanleg van natuurvriendelijke oevers en de aanleg van nieuw open water. Dit alles vermindert wateroverlast tijdens hevige regenbuien én watertekort tijdens droge periodes. De smalle, steile taluds van de watergangen vormen we daarom om tot brede, flauw hellende, natuurvriendelijke oevers. Met het verbreden van de watergangen zelf zijn we om cultuurhistorische redenen terughoudend.

2. Ontwikkeling kruidenrijk hooiland door plaatselijk afgraven van de bovenste laag en het toepassen van verschalingsbeheer.

In het gebied ligt een grote opgave om natuur te ontwikkelen. We zetten productiegrasland om naar soortenrijk hooiland en weiland. Door verschraling van de bodem maken we de bestaande agrarische graslanden kruiden- en faunarijk. We stoppen met bemesting en gaan alleen maaien en afvoeren. Door stikstof en fosfaat in de bodem is dat op veel plekken een zaak van lange adem. Er liggen kansen om met het verwijderen van de toplaag optimaal resultaat te boeken en een bijzondere vegetatie tot bloei te laten komen. Door het aanleggen of uitmaaien van paden krijgen de percelen een recreatieve meerwaarde. Dominante beplantingen zijn laagblijvend hooiland en moeras- en oevervegetaties, met lokaal ruimte voor laagblijvende struiken of wellicht een enkele boomgroep. Begrazing door koeien is geen doel op zich, maar kan als beheersinstrument en in de bezoekersbeleving een rol spelen. Hiermee behouden we leefgebied voor de kievit, ooievaar en de haas, bij uitstek de soorten voor dit bijzondere landschap en verwachten hiermee de effecten op deze soorten te

Afbeelding links:
Voetpad door hooiland

beperken. In de vervolgfase werken we dit verder uit in relatie tot de locatie van enkele nieuwe wandelpaden. De graslanden bestaan uit hoger gelegen, bloemrijk (gemaaid) hooiland en lagergelegen weiland met koeien. De drogere hooilanden zijn geschikt voor spelen en verblijven. De nattere weilanden langs de Vecht blijven afgesloten, zodat de kievit hier kan blijven nestelen en de ooievaar kan rusten. Beschermd tegen mensen en honden.

3. Toevoegen van kleinschalige landschapselementen als heggen, bosschages en knotwilgen.

We brengen meer diverse beplanting aan. Herstel en goed beheer van bestaand bos zorgt voor een gezonde biodiversiteit met mantelzoomvegetatie, verschillende losse boomgroepen, bloemrijk gras en hooiland en meer water inclusief natuurvriendelijke oevers. Het centrale bos leent zich voor begeleide, natuurlijke bosontwikkeling. Met beheer dat gewenste boomsoorten als zomereik, iep, els ondersteunt en te dominante boomsoorten als beuk en esdoorn in toom houdt. Toepassing van lage heggen en heesters vormt, waar nodig, natuurlijke afscheidingen, zonder de openheid en zichtlijnen geweld aan te doen. We herstellen de bestaande vleermuistoren op de grote akker.

6.3 Inpassen natuurinclusieve landbouw

Voorgestelde ingreep

1. Omschakelen naar natuurinclusieve landbouw op een klein oppervlak;
2. Inzetten van agrarisch natuurbeheer.

1. Omschakelen naar natuurinclusieve landbouw op een klein oppervlak

Een deel van de huidige landbouwgrond krijgt een nieuwe rol als natuurgebied. Op de resterende grond introduceren we natuurinclusieve kringlooplandbouw, die past binnen het landschap. We onderzoeken of er op de historische Grote Akker ruimte is om natuurinclusieve landbouw te realiseren en welke gewassen mogelijk zijn om te verbouwen. Bijvoorbeeld graan dat via een korte keten direct naar lokale bierbrouwers en bakkers gaat.

Afbeelding links:
Koeien

Afbeelding rechts:
Landwinkel

2. Inzetten van agrarisch natuurbeheer.

Andere zones in het huidige productiegrasland richten we in als hooiland of weiland. Dat zal kruiden- en bloemrijker zijn dan nu en met de koe en kievit als beeldbepalende en gewaardeerde iconen.

6.4 Recreatie

Voorgestelde ingrepen en onderzoeken

1. Verbetering van de ingangen;
2. Aanleg van enkele wandelpaden en voetgangersbruggetjes in het gebied;
3. Herstel van het jaagpad langs de Vecht, inclusief een aanmeerplek voor kano's;
4. Realisatie van speelnatuur en speel- en ligweiden;
5. Behouden van de 'Brieven van Belle'-route.

1. Verbetering ingangen

Ingangen dragen bij aan de identiteit, herkenbaarheid en zichtbaarheid van het gebied en bieden voorzieningen voor de bezoeker en sporter. De zuidoostelijke ingang is voor fietsers en voetgangers langs de Vecht vanuit de stad de dichtstbijzijnde ingang.

Rfbeelding:
ruimte voor kleinschalig
verblijf

Elke ingang is voorzien van onder meer fietsparkeerplekken, een informatiepaneel, een zitplek en/of eenvoudige sportvoorzieningen. Het standaard meubilair voegt zich in het landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische karakter van het gebied.

2. Aanleg van enkele wandelpaden en voetgangersbruggetjes in het gebied

De landschappelijke en historische lijnen maken we weer duidelijker herkenbaar. Dat doen we door een logische padenstructuur, het toevoegen van bruggetjes, het toepassen van consequente profielen en daarop afgestemde beplanting en materialen. Ook enkele delen van de bossen en weilanden die nu niet bereikbaar zijn, maken we zo toegankelijk. Door ook delen ontoegankelijk te laten, behouden we leefgebied van verstoringgevoelige dieren. We maken een goede afweging van de locatie van de paden en variëren qua verharding en breedte. Zo kunnen we de aard en intensiteit van het gebruik sturen. Bij het opstellen van de concrete inrichtingsplannen werken we de locaties van de wandelpaden in overleg met betrokken partijen uit en houden daarbij ook rekening met bestaande woningen in het gebied en gebieden voor natuur en rust.

3. Waar mogelijk herstel van het Jaagpad langs de Vecht

Op de Vecht zelf varen, suppen of kanoën is een aantrekkelijke bezigheid, voor de 'doener' én de kijker. De Vechtdijk biedt recreanten een ruim, aantrekkelijk en steeds weer veranderend uitzicht op het gebied, de rivier, de mensen en de boten. We herstellen overal waar daar de ruimte voor is het oude Jaagpad. Dit wordt een rustig wandelpad met regelmatig een zitplek met goed uitzicht. Langs dit pad voegen we ook één aanmeerplek voor kano's toe.

4. Realisatie van speelnatuur en speel- en ligweiden

Mensen komen naar het gebied om te ontspannen en te ontmoeten. De afwisseling van bos, natuurvriendelijke oevers en bloemrijke weides levert voor ieder type recreant een boeiend gebied op. De natuurvorser, de actieveling of de rustzoeker. Met recreatieve voorzieningen die passen bij het verschillende karakter van de twee cultuurhistorische trekkers. Bij het Slot meer historisch, intiem en formeel ingericht. In het schootsveld van het Fort meer natuurlijk, weids en landschappelijk. Bij entrees en langs paden staan bankjes, zodat de bezoeker uit kan rusten en van de omgeving genieten. De Grote Akker is bruikbaar voor bijvoorbeeld luieren, liggen, vliegeren en een balletje trappen. Picknicken kan ergens op een zelf gekozen plek in het gras. We maken ommetjes om te wandelen of te joggen, maar ook rustige en beschutte plekjes. De verbetering van de verbinding met de volkstuinen en met het sportpark maakt het gebied nog interessanter. In de vervolgfase werken we uit waar honden wel (aangelijnd) of niet mogen komen. Ook kinderen komen aan hun trekken.

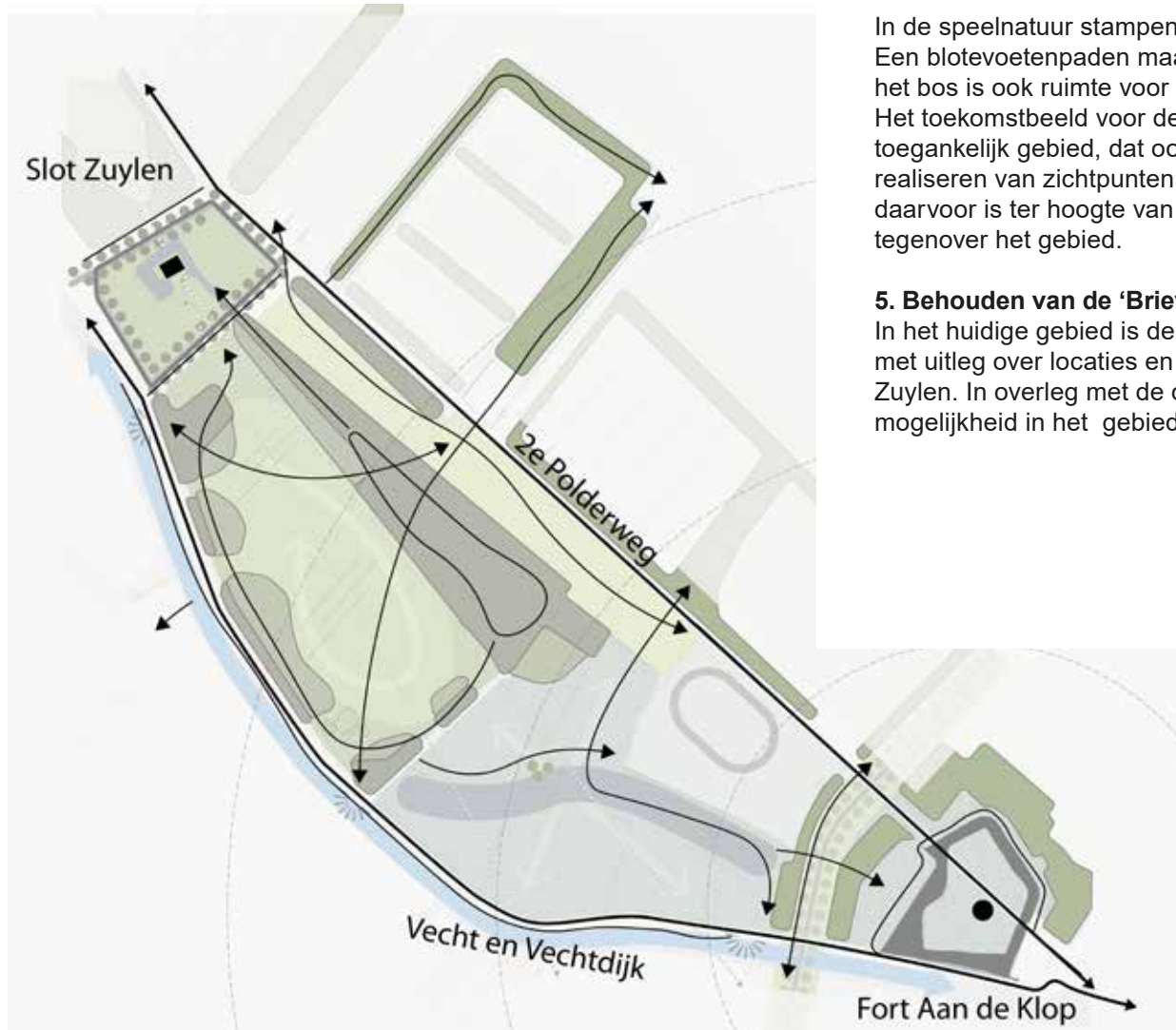
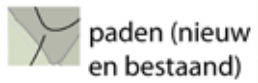
Afbeelding links:
Vlonderpad over
herstelde rivierarm

Afbeelding rechts:
Met de kano aanmeren
langs de vecht

Afbeelding:
Padenstructuur

In de speelnatuur stampen ze in de modder en knoeien ze met water. Een blotevoetenpaden maakt de natuur spannend en aanraakbaar. In het bos is ook ruimte voor spelen. Het toekomstbeeld voor de lange termijn is één grotendeels toegankelijk gebied, dat ook de overzijde van de Vecht beslaat. Het realiseren van zichtpunten is daar onderdeel van. Een goede locatie daarvoor is ter hoogte van het Springerpark/Van Heukelompark, direct tegenover het gebied.

5. Behouden van de 'Brieven van Belle'-route

In het huidige gebied is de 'Brieven van Belle'-route; een wandelroute met uitleg over locaties en fragmenten uit de brieven van Belle van Zuylen. In overleg met de organisatie van Slot Zuylen blijft deze mogelijkheid in het gebied.

6.5 Stimuleren van sporten en bewegen in de openbare ruimte

Voorgestelde ingrepen

1. Het aanbieden en duidelijk markeren van een rondje voor sporters;
2. Plaatsen van informatieborden, eventueel sporttoestellen en/of natuurlijke sportaanleidingen en bewegwijzering van routes;
3. Verlichting op maat langs de wegen aan de rand van het gebied.

1. Het aanbieden en duidelijk markeren van rondje voor sporters

Mensen sporten graag in het groen. Natuurgebied Zuilen ligt bovendien direct naast bestaande voorzieningen voor georganiseerd sporten. Deze combinatie biedt een uitgelezen kans om meer interactie te organiseren tussen deze twee gebieden en daarmee de sportieve mogelijkheden te vergroten. Daarnaast ligt het gebied tussen de wijken Overvecht en Noordwest en biedt daarom bij uitstek de mogelijkheid om sporten en bewegen te stimuleren. Een uitnodigend karakter is daarvoor de eerste belangrijke randvoorwaarde.

Afbeelding links:
Ruimte voor verblijf in
het groen

Afbeelding rechts:
Natuurlijk spelen

Daarvoor is een vloeiende, aanééngesloten route essentieel, niet hinderlijk onderbroken door kruisingen, verkeerslichten of te grote drukte. Dit rondje in- en om het gebied maken we extra aantrekkelijk door een goede herkenbaarheid, voldoende breedte en afstandsmarkeringen. Uit onderzoek blijkt dat sporters zo'n duidelijk herkenbare sportroute vaker gebruiken.

2. Plaatsen van informatieborden, sporttoestellen en bewegwijzering van routes

Goede aansluitingen op de sportcomplexen en nieuwe specifieke sportplekken in het gebied zelf zijn de tweede randvoorwaarde. Met bijvoorbeeld een aantal toestellen en vrije ruimte voor oefeningen. En misschien paaltjes voorzien van een QR-code die leidt naar instructiefilmpjes met oefeningen. Ook de natuurlijke speelaanleidingen zijn als aanvulling bruikbaar. We creëren deze plekken aan de rand dicht bij een ingang.

3. Verlichting op maat langs de wegen en ingangen aan de rand van het gebied.

Een veilig gevoel is de derde belangrijke randvoorwaarde voor sporten in het groen. Sociaal veilig voelt men zich als voldoende mensen gebruik maken van de beweegroute rondom het gebied en deze 's avonds en 's nachts goed verlicht is. Binnen het gebied kan het dan donker blijven en passen we geen verlichting toe. De routes rondom het gebied zijn nu al voorzien van verlichting.

Afbeelding:
Sporten in het gebied

6.6 Verbeteren bereikbaarheid voor langzaam verkeer

Voorgestelde ingrepen en onderzoeken

1. Verbeteren aansluitingen met de omgeving;
2. Verminderen gemotoriseerd verkeer op de 2e Polderweg;
3. Verminderen barrièrewerking Franciscusdreef;
4. Versmallen Manitobadreef;
5. Nieuwe fiets- en voetgangersbrug over de Vecht.

1. Verbeteren aansluitingen met de omgeving

Om de bereikbaarheid van het gebied te vergroten zijn duidelijke, veilige, logische en doorgaande langzaam verkeersroutes nodig. Dat vereist diverse kleine en grote verbeteringen. Op de Vechtdijk onderzoeken we hoe we het comfort voor de voetganger kunnen verbeteren en kijken we of de verkeerssituatie kunnen verbeteren in verband met de relatief smalle rijweg en verschillende snelheden van de weggebruikers.

Afbeelding links:
Verbeteren
herkenbaarheid door
passend meubilair
(conform HOR)

Afbeelding rechts:
Referentiebeeld
aanmeerplek voor kano's
langs de Vecht

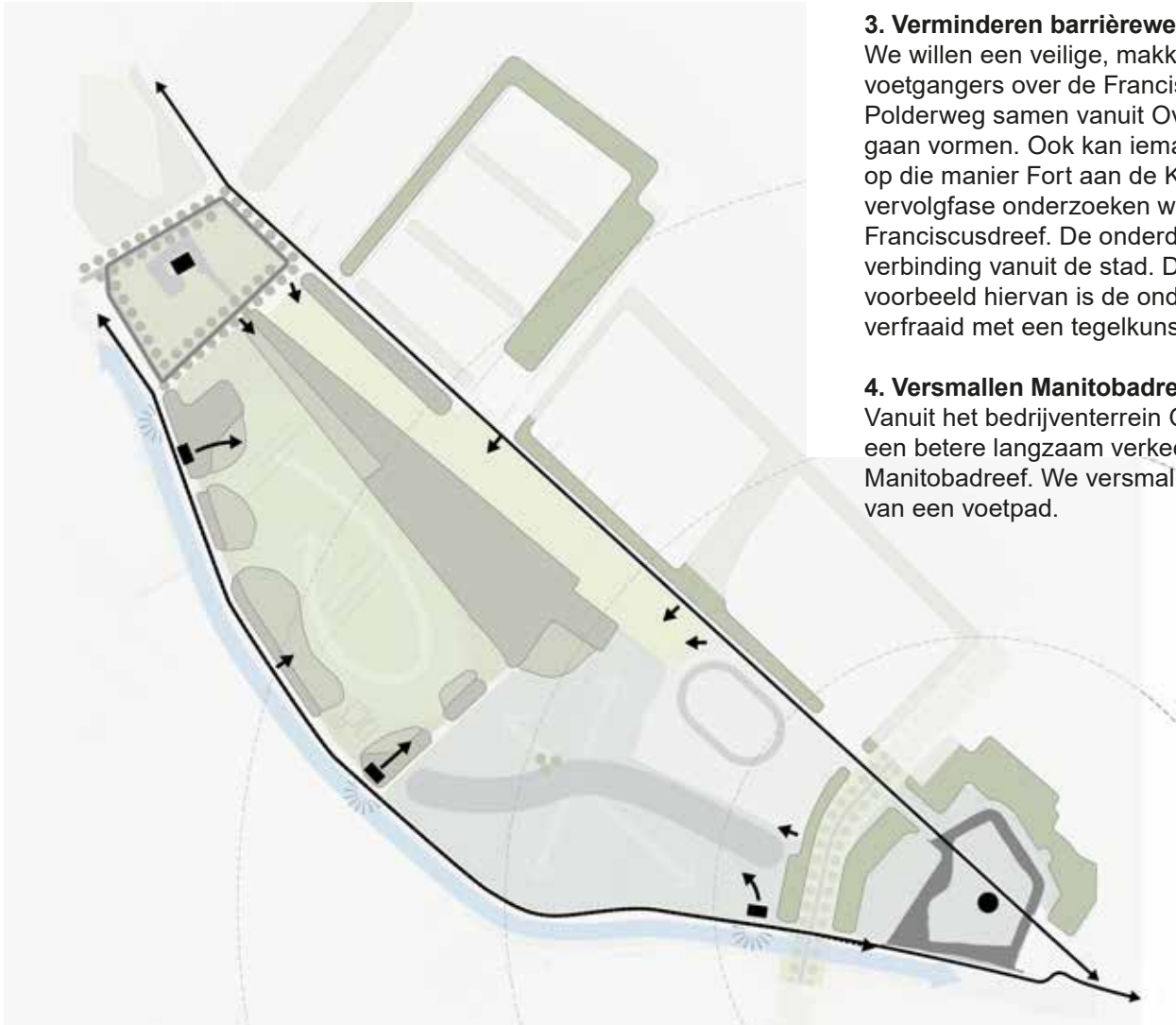
Daarnaast onderzoeken we of de verkeerssituatie in de ruime omgeving verbeterd kan worden in verband met mogelijk sluipverkeer. Dit doen we in afstemming met de gemeente Stichtse Vecht en de belanghebbenden in de omgeving. Ook een directe voetgangersbrug bij de Slotlaan tussen Slot Zuylen en het gebied zorgt voor een extra verbinding met de omgeving.

2. Verminderen gemotoriseerd verkeer op de 2e Polderweg

De smalle 2e Polderweg willen we zoveel mogelijk autoluw maken zodat meer en veilige ruimte ontstaat voor de wandelaar en fietser en de relatie met Fort aan de Klop verbetert. We onderzoeken daarom een alternatieve ontsluiting van de volkstuinen van Ons Genot voor zwaar verkeer aan de noordkant. In overleg met de tennisvereniging onderzoeken we het beperken van autoverkeer.

Afbeelding:
Entrees van het gebied

3. Verminderen barrièrewerking Franciscusdreef

We willen een veilige, makkelijke oversteeek voor fietsers en voetgangers over de Franciscusdreef maken, zodat de 1e en 2e Polderweg samen vanuit Overvecht een extra route naar het gebied gaan vormen. Ook kan iemand die een rondje in het gebied wil lopen op die manier Fort aan de Klop opnemen in die wandeling. In de vervolgfase onderzoeken we wat hiervoor mogelijk is op de Franciscusdreef. De onderdoorgang onder de brug is een belangrijke verbinding vanuit de stad. Deze maken we aantrekkelijker. Een voorbeeld hiervan is de onderdoorgang onder de Marnixbrug, recent verfraaid met een tegelkunstwerk.

4. Versmallen Manitobadreef

Vanuit het bedrijventerrein Overvecht in het noorden realiseren we een betere langzaam verkeers toegang tot het gebied vanaf de Manitobadreef. We versmallen daarom daar de rijbaan voor de aanleg van een voetpad.

5. Nieuwe fiets- en voetgangersbrug over de Vecht.

Voor de bewoners van Zuilen is een extra fiets- en voetgangersbrug over de Vecht wenselijk om het gebied directer toegankelijk te maken voor wandelaars. De ervaring leert dat ook fietsers voetgangersbruggen gebruiken. Voorstel is daarom om uit te gaan van een fiets- en voetgangersbrug. Deze brug komt ongeveer halverwege de bestaande bruggen, op een plek die logisch aansluit op het stratennetwerk van Zuilen. De exacte locatie bepalen wij in overleg met de omgeving in de vervolgfase. Autoverkeer is niet toegestaan op deze brug.

6.7 Sociale veiligheid in het gebied

Bij het opstellen van het inrichtingsplan van het gebied (vooral de ingangen) is specifiek aandacht voor de (sociale) veiligheid. Het team Openbare Orde en Veiligheid vanuit wijkveiligheid Overvecht zal op basis van meldingen die bij de gemeente binnenkomen en politiemeldingen het gebied monitoren. Door signalering en onderlinge samenwerking kan snel opgetreden worden. Indien nodig is hiervoor contact met de daarvoor noodzakelijke partijen en gemeente Stichtse Vecht voor de aangrenzende gebieden. Ook kan gedacht worden aan het opzetten van een beheergroep waarin vertegenwoordigers van gebruikers, bewoners, vrijwilligersorganisaties, gemeente en politie kunnen deelnemen om snel te kunnen handelen bij ongeregelde zaken die zich voor kunnen doen in het gebied.

Afbeelding links:
Onderdoorgang wordt
opgeknapt

Afbeelding rechts:
Smalle 2e polderweg
voor fietsers

7. Op weg naar uitvoering

Het Natuurgebied Zuilen heeft een belangrijke functie voor Utrecht. Het kan een aantrekkelijk en toegankelijk gebied worden dat past binnen de cultuurhistorische omgeving. Het doel is om te zorgen dat openbaar groen en de verdichtingsopgave in de stad in balans blijven met elkaar. Het gebied Zuilen kan vanaf 2024 ruimte bieden aan meer natuur, verblijven, sport, erfgoed en cultuur. Samengevat gaat het om een gebied dat uitnodigt om te wandelen, verblijven, recreëren en van de natuur te genieten. De uitgangspunten en het eindbeeld van het gebied zijn vastgelegd in deze visie.

Na de besluitvorming door de gemeenteraad vormt deze visie van Natuurgebied Zuilen het uitgangspunt voor de inrichting en gebruik van het gebied. De visie met de plankaarten is dus nog geen uitgewerkt ontwerp. De visie voor het Natuurgebied Zuilen wordt onderdeel van de Utrechtse Omgevingsvisie. Op basis van de vastgestelde visie kan de vervolgfase starten en een concreet ontwerp, het Integraal Programma van Eisen (IPvE) en Functioneel Ontwerp (FO), worden opgesteld. Ook over het IPvE en FO neemt het gemeentebestuur een besluit.

7.1 Financiën

Voor de realisatie van de eerste delen van het gebied is budget beschikbaar in het programma Openbare Ruimte en Groen. Daarnaast is een aanvullend investeringsbudget als “icoonproject” vanuit het coalitieakkoord 2022 – 2026 voorlopig toegekend. Aangezien de verplichtingen op dit investeringsbudget nog niet op korte termijn worden aangegaan en de investeringen worden vertaald naar kapitaallasten die niet in deze collegeperiode 2022-2026 vallen wordt definitieve besluitvorming hierover bij een volgende voorjaarsnota worden meegenomen in het investeringspakket. Daarnaast zijn er middelen gereserveerd voor de verbeteringen van het watersysteem. We onderzoeken ook of er andere subsidies en fondsen beschikbaar zijn, bijvoorbeeld op het gebied van cultuurhistorie, Natuur Netwerk Nederland, recreatie en verbetering van waterkwaliteit en bijdragen

vanuit de gemeentelijke programma's klimaatadaptatie en het Meerjaren Groenprogramma.

7.2 Utrecht maken we samen

Ook in de vervolgfase nodigen wij inwoners en andere betrokkenen uit om mee te denken over het gebied en wat er over een paar jaar allemaal te doen en te zien is. Wij gaan met deze partijen in gesprek over de inrichting, het gebruik en het beheer van het gebied. Hierbij betrekken wij de doelgroepen zo breed mogelijk. Zo blijven we samenwerken aan de (door)ontwikkeling van het gebied. Daarnaast betrekken wij het uitwerken van de plannen de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, provincie Utrecht, gemeente Stichtse Vecht en de waterschappen Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR) en Amstel, Gooi en Vecht (AGV). Het participatieplan voor de vervolgfase stellen wij samen met bewoners en belangenorganisaties op.

7.3 Juridisch-planologische regelingen

Voor het gebied geldt het Juridisch-planologische kader zoals genoemd in paragraaf 3.4. Op basis van het Definitief Ontwerp toetsen we of dit past binnen de vigerende regelgeving en het vigerende bestemmingsplan en welke vergunningen nodig zijn. Mocht blijken dat er wenselijke en haalbare uitwerkingen zijn die niet passen binnen het vigerend bestemmingsplan, dan zetten we een juridisch-planologische procedure in gang.

7.4 Planning

Besluitvorming door de gemeenteraad is voorzien in het voorjaar van 2023. Vervolgens vindt de verdere planuitwerking plaats en wordt een concreet inrichtingsplan opgesteld. Naar verwachting kunnen eind 2024, begin 2025 de eerste onderdelen van het gebied worden aangelegd.

8. Gebruikte bronnen

8.1 Documenten

- Utrecht Dichtbij, de tienminutenstad; Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040;
- Leefbare stad en maatschappelijke voorzieningen, koersdocument maart 2020;
- Gezondheid voor iedereen, volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019 – 2023;
- Bestemmingsplan 'Bedrijventerrein Overvecht e.o.' (31 augustus 2011);
- Het VN-verdrag handicap in Utrecht, agenda 'Utrecht voor iedereen toegankelijk', december 2019;
- Utrechtse Sportagenda, maart 2021;
- Utrecht sportief en gezond, sportnota 2017 – 2023;
- Bomenbeleid Utrecht (11 maart 2009, aangevuld met initiatiefvoorstel herplantplicht 27 september 2018);
- Nota Evenementen en festivals in Utrecht, "...t Bruis an alle kant"(juni 2009);
- Evaluatie van de evenementennota van 2013 (februari 2014);
- Beheer van de chaos der eeuwen (april 2004);
- De Utrechtse erfgoedagenda (2 april 2013) behoud, beheer en gebruik cultuurhistorische waarden: overzicht en prioriteiten;
- Verordening en toelichting op de archeologische monumentenzorg (17 december 2009) en de bijbehorende Archeologische Waardenkaart;
- Groenstructuurplan Utrecht, Stad en Land verbonden, (mei 2007);
- Actualisatie groenstructuurplan Utrecht 2017-2030, voor een gezonde groen toekomst (8 maart 2018);
- Mobiliteitsplan 2040, jouw straat en onze stad gezond, aantrekkelijk en bereikbaar voor iedereen (juli 2021);
- Ontwikkelingskader horeca Utrecht 2018 (8 maart 2018);
- Kadernota kwaliteit openbare ruimte, een integrale benadering van gebruik, inrichting en beheer (december 2016);

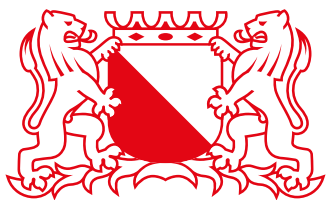
- Handboek Openbare Ruimte (HOR) (oktober 2021);
- Mulier onderzoek behoefte/capaciteitsraming sporten en bewegen in de openbare ruimte
- Parklandschap Slot Zuilen en Hofstede Landlust, Tuinhistorisch onderzoek en waardestelling, Korneel Aschman erfgoedadvies (6 april 2020);
- Natuurwaardenonderzoek Park Oud Zuilen te Utrecht, Viridis (november 2020);
- Natuurpotenties graslanden Landgoed Oud Zuilen, Louis Bolk Instituut (2020).

8.2 Webpagina's

- Begrenzing van het Werelderfgoed: <https://geo-point.provincie-utrecht.nl/pages/cultuurhistorie>;
- [Interim Omgevingsverordening Provincie Utrecht | Samen werken aan de omgevingswet \(provincie-utrecht.nl\)](#)

8.3 Illustraties

- Historische beelden: Het Utrechts Archief en publiek domein.
- Luchtfoto's: Rijksoverheid en Aerophotostock.
- Kaartmateriaal, ambitiebeeld en foto's: Gemeente Utrecht.
- Eventuele rechthebbenden van de overige gebruikte beelden kunnen zich melden bij de gemeente.

Gemeente Utrecht

Bezoekadres: Stadsplateau 1, 3533 JE Utrecht

Postadres: Postbus 8406, 3503 RK Utrecht

Telefoon: 030 - 286 00 00